

Jie atvedė asilaitį pas Jėzų, apdengia jį apsiaustais, ir Jėzus užsėda ant jo. Daugybė žmonių tiesė ant kelio savo drabužius, kiti klojo žalias šakeles, nukirstas laukuose. Priekyje ir iš paskos einantys šaukė: „Osana! Garbė tam, kuris ateina Viešpaties vardu!”

Šv. Morkaus Evangelija 11:8-9.

LIETUVA STIPRINA POZICIJAS KOVAI SU „GAZPROM”

Pasak Ministro pirmininko Andriaus Kubiliaus, santykiuose su „Gazpromu” Lietuvos Vyriausybė nuosekliai juda teisiniu keliu.

Lietuva, remdamasi galiojančiais įstatymais bei tarptautine teise, palaipsniui stiprina savo pozicijas kovai su Rusijos dujų milžinu „Gazprom” dėl teisingos dujų kainos šalies vartotojams, teigia premjeras.

„Žingsnis po žingsnio, remdamiesi Lietuvos įstatymais bei tarptautine teise, ruošiamame ir stipriname Lietuvos pozicijas, kurios leistų išsireikalaus iš monopolinio – kol kas – dujų tiekėjo „Gazprom” dujų kainą, kuri būtų teisinga, palyginus su panašiomis kaimyninių šalių rinkomis, ir kuri atitiktų padėtį, susidariusią pasaulinėje dujų rinkoje”, – teigia Vyriausybės vadovas.

Ministro pirmininko teigimu, teisinių priemonių būtina imtis dėl politizuoto kainų nustatymo, kurio pavyzdžiu galima laikyti „Gazprom” vadovybės nario Valerijaus Golubevo pareiškimus, jog Lietuvai įgyvendinant Europos Sąjungos Trečiąją energetikos paketą ir atskiriant vamzdynų ir perdavimo sistemos nuosavybę šaliai nustatoma 15 proc. aukštesnė dujų kaina nei kaimyninėms valstybėms.

„Tikslas vienas – geresnė kaina Lietuvos vartotojui. Tikiu, kad tai pasieksime arba derybų keliu, arba teisinėmis priemonėmis. Galui užtikrinti, kad mūsų atstovai yra gerai pasiruošę ir deryboms, ir teisiniams žingsniams.

Kartu tikiuosi, kad „Gazprom” pamažu artėja prie supratimo, kad vien jėgos demonstravimas mosuojant kainų vėzdu neduoda jokio rezultato”, – sakė A. Kubilius.

ELTA primena, jog premjeras patvirtino, **jog derybų su „Gazprom” tikslas yra sumažinti dujų kainas Lietuvos vartotojams 15 proc.** Tuo tarpu Rusijos dujų bendrovės valdybos pirmininko pavaduotojas V.Golubevas pareiškė, jog „Gazprom” neabejotinai laimėtų bylą prieš Lietuvą, kadangi jokie išpareigojimai nebuvo pažeisti, o dujų kaina yra nustatoma nesiremiant politiniais motyvais, o pagal formulę. Jo tikinimu, Lietuva pati pažeidžia susitarimus, tarp jų ir sutartį dėl perkamų dujų kiekio, kadangi vietoj 5 mlrd. šalis nuperka vos 3.5 mlrd. kubinių metrų per metus ir nepaiso išpareigojimo nereguliuoti dujų rinkos.

Energetikos ministerija tvirtina, jog „Gazprom”, nustatydamas Lietuvai neteisingas kainas, pažeidžia AB „Lietuvos dujos”, kurios viena akcininkių yra „Gazprom”, privatizavimo sutartį. Ministerija yra sudariusi derybų grupę ir šiuo metu laukia oficialaus Rusijos kompanijos atsakymo į pasiūlymą susitikti.

Taip pat energetikos ministro Arvydo Sekmoko vadovaujama ministerija vasario pradžioje kreipėsi į teismą su ieškiniu prieš „Lietuvos dujas”, prašydama pradėti bendrovės ir jos valdymo organų veiklos tyrimą.

JBANC KONFERENCIJA

Šiais metais sukanka 50 metų, kai buvo įkurtas Jungtinis Amerikos Baltiečių komitetas. Dviejų dienų konferencija balandžio 1 d. prasidėjo JAV Kongreso rūmuose, dalyvaujant Latvijos prezidentui Valdis Zalters ir Lietuvos Užsienio reikalų komiteto pirmininkui Emanueliui Zingeriui. Kitą dieną, balandžio 2, konferencija vyko Washington Court viešbutyje. Šios konferencijos metu Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkas Saulius Kuprys, baigęs kadenciją, JBANC pirmininkavimą perdavė – Amerikos estų tarybos pirmininkui.

LR Seimo Užsienio reikalų komiteto pirmininkas Emanuelis Zingeris balandžio 1d. LR ambasadoje Vašingtone susitiko su Amerikos lietuvių tarybos ir kitų JBANC konferencijoje Vašingtone dalyvaujančių organizacijų - Lietuvos Vyčių, Šiaurės Amerikos lietuvių studentų sąjungos ir kitų organizacijų atstovais. Susitikimo metu buvo aptarti Lietuvos energetinio saugumo, Lietuvos ir JAV bendradarbiavimo skatinimo ir kiti užsienio politikos klausimai. Nuotraukoje iš kairės: Žygimantas Pavilionis (LR ambasadorius JAV), Debra Miller (Lietuvos Vyčiai), Rolandas Kačinskas (LR Ambasada JAV), Paulius Vertelka (Šiaurės Amerikos Lietuvos Studentų Sąjunga), Nida Gelažis (Woodrow Wilson tarptautinių mokslininkų centras), Henry Gaidis (Jungtinis pabaltiečių komitetas), Emanuelis Zingeris (LR Seimas), Bernice Aviža (Lietuvos Vyčiai), Saulius Kuprys (Amerikos Lietuvių Taryba), Stasys Bačkaitis (Amerikos Lietuvių Taryba), Bronius Čikotas (Amerikos Lietuvių Taryba: Baltijos institutas), ir Simonas Šatūnas (LR Ambasada JAV).

I. Lukavičiūtės nuotr.

LIETUVA ĮTEIKĖ NOTĄ RUSIJAI

Lietuva balandžio 6 dieną įteikė Rusijai notą, kuria atsakė į Rusijos pateiktą Karaliaučiaus srityje planuojamos statyti Baltijos atominės elektrinės poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ataskaitą ir išreiškė susirūpinimą dėl tarptautinių standartų nesilaikymo, skaidrumo ir bendradarbiavimo vystant tokio masto projektą stokos.

Lietuva neigiamai vertina planuojamos Baltijos atominės elektrinės PAV ataskaitą, nes joje nėra atsakyta į Lietuvos iškeltus klausimus, pateikta informacija yra tik konstatuojamojo pobūdžio daugeliu atvejų nepateikiant pagrįstų mokslinių skaičiavimų ir argumentų.

Ataskaitoje nėra pateikta būtina išsami informacija, per daug netinkamai vertinami tokie svarbūs tarptautinio poveikio aspektai, kaip avarinė parengtis ir civilinė sauga, Lietuvos artumas ir jos gyventojų tankumas objekto stebėjimo zonoje, galima Nemuno ir Baltijos jūros radiacinė tarša, taip pat nenumatytos dvišalės avarinės apsaugos priemonės. Lietuvai nepateikti aikštelės Baltijos atominei elektrinei parinkimo kriterijai, be to joje planuojamos praktikoje neišbandytos atominės elektrinės technologijos.

Kadangi Lietuva yra viena iš didžiausių galimą žalingą poveikį aplinkai patirsiančių šalių, neturėdama išsamios informacijos apie projekto atitikimą aukščiausiems tarptautiniams branduolinės saugos

standartams, negali sutikti su poveikio aplinkai vertinimo dokumentu.

Notoje prašoma išsamiai atsakyti į Lietuvos pateiktus klausimus, pateikti Lietuvos visuomenei pagrindinius poveikio aplinkai vertinimo dokumentus lietuvių kalba ir skirti pakankamai laiko su jais susipažinti, pagal Jungtinių Tautų konvenciją dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste (Espo konvencija) organizuoti viešuosius svarstymus Lietuvos teritorijoje ir surengti dvišales konsultacijas.

Rusija yra pasirašiusi Espo konvenciją ir nors jos dar neratifikavusi, tačiau yra deklaravusi pasirengimą laikytis jos nuostatų, pagal kurias turi būti tinkamai atliktos poveikio aplinkai vertinimo procedūros ir su jomis išsamiai supažindinamos galimą žalingą poveikį patirsiančios šalys.

Lietuvos užsienio reikalų ministerija jau nuo 2009 metų siekia, kad būtų užtikrintas Karaliaučiaus srityje planuojamos atominės elektrinės projekto saugumas. Tam buvo panaudotos ir toliau bus naudojamos visos įmanomos tarptautinės priemonės, tarptautiniai forumai ir dvišaliai kontaktai. Lietuvai aktualūs klausimai ypač detalie aptariami Vienoje vykstančioje Branduolinės saugos konvencijos peržiūros konferencijoje, kur pristatomos šalių branduolinės saugos užtikrinimo ataskaitos. **LR URM**

PRIEŠ DIKTATORIŲ – PSICHOLOGINIS KARAS

Nenoriai įsivėlęs į karinę operaciją Libijoje Vašingtonas ieško būdų, kaip iš ten ištrūkti. Viena priežasčių tai, kad, Jungtinių Valstijų manymu, Muam- maras Gaddafi yra dar pavojingesnis, nei atrodo.

JAV prezidentui Barackui Obamai šiomis dienomis primenama, jog Libijos karas gali tapti jo karu. Nobelio Taikos premijos laureatas dar neišvedė savo karių iš Afganistano, taip pat prisimena skaudžią Irako karo patirtį. Bet jam tenka spręsti ir naują galvosūkį: ką daryti su Libija?

Nepaisant koalicijos oro kampanijos Libijoje, M.Gaddafi šalininkai bei priešininkai vis giliau grimzta į pilietinį karą.

Tad galbūt ne veltui atsargios pozicijos besilaikančios JAV gaudo kiekvieną signalą iš Tripolio. Jattie įsitvirtinuso ir pasiduoti neketinančio M.Gaddafi aplinkos žmonės jau esą ieško būdų ištrūkti.

Prieštaringi JAV signalai

Nuo pat Jungtinių Tautų sankcionuotos oro kampanijos prieš M.Gaddafi pajėgas

JAV Valstybės sekretorė Hillary Clinton Londone su D. Britanijos ministru pirmininku David Cameron (kairėje) ir kitais užsienio valstybių ministrais aptarė Libijos sukilėlių problemas. AFP

Tai padaryti siekiama spaudžiant jo režimą iš oro - koalicijos aviacija taikosi į ištikimiausius M.Gaddafi dalinius.

Ieško galimybių ištrūkti?

Anot Pentagono pareigūnų, vienas oro kampanijos tikslų yra ne tik fiziškai sunaikinti Libijos sukilėliams grasinančias M.Gaddafi pajėgas. Jų vadus bei M.Gaddafi aplinkos žmones siekiama įbauginti.

Tam pasitelktos įvairios priemonės. Pavyzdžiui, virš Libijos nuolatos ratus suka

„Girdėjome apie jo aplinkos žmones, mėginančius užmegzti kontaktus su asmenimis Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose, Europoje, Siaurės Amerikoje ir kitur, kurių jie klausia: „Ką mums daryti? Kaip mums iš čia ištrūkti? Kas mūsų laukia?“ - sakė H.Clinton.

Tai padaryti su M.Gaddafi susijusiems žmonėms daugelyje pasaulio kampelių gali būti sunku. Mat Jungtinės Valstijos bei Europos Sąjunga yra paskelbusios sankcijas Libijos režimui.

Ištrūkti oro keliu trukdo visą parą virš Libijos patriuojanti koalicijos aviacija.

Vakarų šalių laivynas yra paskelbęs Libijos krantų blokadą. Tačiau režimo narių norą palikti Libiją JAV vertina rimtai.

Baiminasi diktatoriaus keršto?

Anot ekspertų, prieš M.Gaddafi režimą taikydamos klasikinę taktiką „skaldyk ir valdyk“ JAV vis dėlto nesiekia diktatoriaus įvaryti į kampą. Mat neprognozuojamu charakteriu ir nevaldomo įniršio priepuoliais garsėjantis M.Gaddafi yra pavojingas priešininkas.

Tuo Vašingtonas galėjo įsitikinti dar 1986 metais. Keršydamas už M.Gaddafi organizuotą teroro išpuolį prieš amerikiečius Vašingtonas prieš Libijos režimą surengė antskrydžių.

Tąsyk M.Gaddafi pavyko išsigelbėti, tačiau per vieną antskrydį žuvo jo nepilnametė įdukra Hanna.

Libijos diktatoriaus kerštas

Qatar buvo pirmoji arabų valstybė, kuri pripažino Libijos sukilėlius prieš diktatoriaus Qaddafi valdžią ir paruošė 6 Mirage kovos lėktuvus padėti jiems laimėti. AFP

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Vilniaus antrasis apylinkės teismas bando išaiškinti, kas galėjo suklastoti 98 parašus Tautos prisikėlimo partijos vadovo A. Valinsko štabe. Baudžiamoji byla iškelta štabo vadovui Vytui Karsokui, Dainiui, Stelmokui, Ingridai Jocienei ir Justinui Daubarai. Bylai dėl parašų klastojimo teismui buvo pateikti oficialūs Rinkimų komisijos duomenys. Paaiškėjo, pavyzdžiui, prezidentė tapusios D. Grybauskaitės rinkimų štabas pateikė 5250 reikalavimų neatitinkančių parašų, o iš „tvarkiečio“ Valentino Mazuronio kandidatūrą rėmusių parašų sąrašo teko išbraukti per 7 tūkstančius parašų.

Lietuvos sostinės Senamiesčio vidurinės mokykloje apsilankė inspektoriai, bet jiems nepavyko susikalbėti lietuviškai su istorijos mokytoja 59 metų Nadežda Kocham. Po pusantros valandos pokalbio Valstybinės kalbos inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas mokytojai surašė administracinių teisės pažeidimų protokolą. Jai nurodyta atliekant tarnybines pareigas vartoti valstybinę kalbą. Tos mokyklos mokiniai nesupranta aiškinimų rusų kalba. Tačiau mokyklos direktorė Liudmila Isajeva ją gynė, nes ji esanti išlaikiusi lietuvių kalbos egzaminą.

Parašų klastojimu įtariamas Kauno apygardos teismo teisėjas Arvydas Stankus, kuris į laisvę išleido penkis nuteistuosius ir neblaivus teisme pasirodęs Vilniaus teismo teisėjas Zenonas Birštonas. Teisėjų tarybos nutarimu atleisti iš pareigų ir jų nutarimą patvirtino prezidentė.

Krepšininkas Darius Songaila, nori žaisti Lietuvos krepšinio komandoje, jei būtų pakviestas. „Niekada nepriprasiu būti tik žiūrovu ant suolo“, – kalbėjo sportininkas žurnalistams, išgyvenantis sunkiausias metus NBA karjeroje, nes „Philadelphia 76ers“ komandoje negauna progos rungtyniauti. „Norėtusi žaisti rinktinėje Europos čempionate. Bet dar niekas nekviatė“.

Lietuvos Seimas naujuoju Lietuvos banko valdybos pirmininku patvirtino Vitą Vasiliauską, kuris šiame poste pakeis Reinoldijų Šarkiną. Už V. Vasiliauską balsavo 89 Seimo nariai, prieš - 16, susilaikė - 8. Pareigas pradės eiti balandžio 16 d. Jis įspėjo, kad komercinių bankų priežiūra keisis – jie nebegalės būti tokie, kokie buvo iki krizės ir pasikeitimai esą neišvengiami. Jis žada būti aktyvesnis per Vyriausybės posėdžius, kuriuose jis dalyvauja patarimojo balso teisėmis.

Vyriausioji rinkimų komisija priskaičiuoja daugiau kaip 300 politikų, kurie atsisakė dirbti savivaldybėse, nors gavo rinkėjų pasitikėjimą – tai penktadalis visų išrinktų vasario 27-ąją vykusiuose rinkimuose. Tik trys parlamentarai dėl vietos valdžios paliko Seimą, praneša LRT.

Premjeras Andrius Kubilius artėjant Lenkijos prezidento Lech Kaczynski žūties metinėms teigia, kad Lietuva pasigenda

subalansuoto požiūrio sprendžiant dvišales problemas, kokį turėjo kaimyninės šalies vadovas. Lietuvoje buvo minimos pirmosios 2010 balandžio 10 dieną lėktuvo katastrofoje prie Smolensko žuvusių L.Kaczynski, jo žmonos ir Lenkijos valstybinės delegacijos narių mirties metinės, pranešė Ministro pirmininko spaudos tarnyba.

„Metai laiko“ nesumažino netekties tragizmo ir skausmo. Lietuvai labai trūksta didelio ir nuoširdaus draugo - prezidento L.Kaczynski. Šiandien pasigendame tokio šviesaus, subalansuoto, racionalaus ir stabilizuojančio požiūrio, analizuojant ir sprendžiant jautrias dvišalių santykių temas, tokio atviro ir nuoširdaus bendravimo, kokiu pasižymėjo šviesios atminties Lenkijos prezidentas”, - pranešime cituojamas A.Kubilius.

„Metai laiko“ nesumažino netekties tragizmo ir skausmo. Lietuvai labai trūksta didelio ir nuoširdaus draugo - prezidento L.Kaczynski. Šiandien pasigendame tokio šviesaus, subalansuoto, racionalaus ir stabilizuojančio požiūrio, analizuojant ir sprendžiant jautrias dvišalių santykių temas, tokio atviro ir nuoširdaus bendravimo, kokiu pasižymėjo šviesios atminties Lenkijos prezidentas”, - pranešime cituojamas A.Kubilius.

„Metai laiko“ nesumažino netekties tragizmo ir skausmo. Lietuvai labai trūksta didelio ir nuoširdaus draugo - prezidento L.Kaczynski. Šiandien pasigendame tokio šviesaus, subalansuoto, racionalaus ir stabilizuojančio požiūrio, analizuojant ir sprendžiant jautrias dvišalių santykių temas, tokio atviro ir nuoširdaus bendravimo, kokiu pasižymėjo šviesios atminties Lenkijos prezidentas”, - pranešime cituojamas A.Kubilius.

„Metai laiko“ nesumažino netekties tragizmo ir skausmo. Lietuvai labai trūksta didelio ir nuoširdaus draugo - prezidento L.Kaczynski. Šiandien pasigendame tokio šviesaus, subalansuoto, racionalaus ir stabilizuojančio požiūrio, analizuojant ir sprendžiant jautrias dvišalių santykių temas, tokio atviro ir nuoširdaus bendravimo, kokiu pasižymėjo šviesios atminties Lenkijos prezidentas”, - pranešime cituojamas A.Kubilius.

Vitas Vasiliauskas, paskirtasis Lietuvos banko valdybos pirmininkas

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KŪRĖJAS IR ŽMOGUS

Šiomet balandžio 10-ąją buvo 100 metų, kai mirė genialusis kūrėjas Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.

M. K. Čiurlionis gimė gausioje muzikų šeimoje. Muzika buvo pirmoji jo kalba. Tėvo pianinas ir vargonai, motinos dainos ir giesmės kalbino jį, pirmagimį, anksčiau negu jis spėjo pratariti „mama“ ar „tėtė“. Muzika suvedė į pažintį ir pačius tėvus. Varėnoje gimė būsimasis mūsų tautos genijus 1875 m. rugsėjo 22 d., pakrikštytas spalio 1 d. Mikalajumi Konstantinu. Tėvas 1878 metais buvo pakviestas vargonininku į Druskininkus – garsėjančią kurortinę vietą. Čia gimė jiems dar devynetas vaikų, iš kurių tik Juozukas mirė mažas. Prie pianino pradėjo „lipti“ ir Kastuko rankos. Penkerių metų jau skambino „iš ausies“ daineles, o septynerių skaitė gaidas. Tėvas pradėjo vesti jį prie vargonų. Kostas išmoko skambinti pianinu ir net pavaduodavo vargonais tėvą. Baigė Druskininkų pradžios mokyklą. Tėvo žinias jau buvo pralenkęs – tai pastebėjo gydytojas Markiewiczius, kuris užeidavo pas Čiurlionius: jis buvo baigęs fortepijono klasę Maskvoje. Jis surado Kostui muzikos mokytoją. Kostas darė didelę pažangą. Mokytoja kartą prasitarė, kad nieko daugiau negali duoti šiam gabiam berniukui: jam reikia mokyklos. Daktaras parašė laišką kunigaikščiui Oginskiui, kad jis priimtų Kostą į savo globojamą muzikos mokyklą Plungėje.

Kostas buvo 14 metų, kai gavo kunigaikščio kvietimą atvykti į Žemaičius. Ten mokėsi muzikos teorijos dalykų, orkestre grojo fleita ir giedojo chore. M. K. Čiurlionis darė didžiulę pažangą, studijavo atskirus instrumentus, partitūras ir... pradėjo piešti. Santykiai su kunigaikščiu tapo nuoširdūs. Grįžęs iš Plungės atostogų jis geriau kalbėjo lietuviškai ir buvo palankus tautiniam lietuvių sąjūdžiui. Tuo metu išryškėjo noras pačiam kurti muziką, komponuoti ir piešti. Plungėje jis išbuvo puspenktų metų ir labai subrendo. Kai ten baigė mokyklą, kunigaikštis pasiūlė vykti į muzikos institutą Varšuvoje ir suteikė stipendiją. Šeima nepaprastai džiaugėsi, o tėvas keletą dienų vaikščiojo galvą iškėlęs. Vėliau Oginskis padėjo ir M. K. Čiurlionio studijoms garsiojoje Leipzigo konservatorijoje.

Konservatoriją Varšuvoje baigė 1899 m. birželyje. Parašė diplominį kūrinį – trijų dalių kantatą *De profundis* chorui su orkestru. Pagrindinė specialybė buvo kompozicija, fortepijonas liko antrinė, o chorvedyba – trečioji. Baigdamas studijuoti sukūrė polonezą savo mecenatui Oginskiui ir pasiuntė į Plungę. Kunigaikštis, mokslo baigimo proga, padovanojo naują Arnold Fibiger firmos fortepijoną.

Nedaug pasaulyje dailininkų, kurių kūrybai saugoti valstybė būtų pastačiusi muziejų, kurio paveikslai būtų surinkti vienoje vietoje – M. K. Čiurlionio galerijoje Kaune.

Daug rašyti apie šį mūsų tautos genijų – nesmi vertas. Yra išleista puiki knyga: „M. K. Čiurlionis – kūrėjas ir žmogus“, kurioje Stasys Yla, tarsi eidamas kartu su M. K. Čiurlioniu procesijos priekyje“, aptaria jo nuostabaus gyvenimo bruožus. (Daugiau 8 – 11 puslapiuose.)

S. Tūbėnas

LENKŲ ATSTOVAS PRIEŠ LIETUVIUS

Buvusio Seimo nario, europarlamentaro Valdemaro Tomaševskio pareiškimai, kad ne lenkai, o lietuviai turi integruotis Vilniaus krašte, ipila dar daugiau alyvos į dvišalius Lietuvos-Lenkijos santykius. Be to, tai liudija, jog Lenkų rinkimų akcija jau ruošiasi artėjantiems parlamento rinkimams ir stengiasi papirkti elektoratą, teigia Kauno technologijos universiteto prof. dr. Algis Krupavičius.

Balandžio 6 d. dienraštis „Respublika“ spausdina publikaciją, kurioje europarlamentaras V. Tomaševskis, paklaustas, kaip lenkų tautinės mažumos atstovai turėtų integruotis į Lietuvos visuomenę, prastai mokėdami lietuviškai, tvirtino, kad lenkai Lietuvoje gyvena visada, ir būtent lietuviai turėtų integruotis.

„Kur integruotis? Kur mes turime integruotis? Mes čia gyvename visada. (...) Tai jūs turite šiame krašte integruotis, nes jūs čia atvažiavote. Jūsų protėviai turi čia integruotis. O mes neturime integruotis. Čia mūsų žemė. Nueikite Vilniuje į senas kapines - vien lenkiškos pavardės“, - aiškino V. Tomaševskis.

„**Tai alyvos pylimas į degantį laužą** ir apskritai Lietuvoje kilusios diskusijos beveik lygioje vietoje dėl lenkų mažumos padėties, Lietuvos-Lenkijos santykių yra labai prieštaringos, ir rezultatai kol kas yra itin neigiami. Vienoje ir kitoje pusėje yra daug nepasitenkinimo, trūksta dialogo. Iš vienos ir kitos pusių vyrauja nuomonės ir pareiškimai. Tos nuomonės ir pareiškimai dažnai nėra pagrįsti“, - naujienų agentūrai *ELTA* V. Tomaševskio pasisakymus komentavo **politologas A. Krupavičius**.

A. Krupavičius paminėjo, kad neseniai buvo susitikęs su žinomais lenkų sociologais ir politologais. Vienas jų - Radekas Markovskis teigė, kad šiuo metu dvišaliuose santykiuose galbūt egzistuoja kartų klausimas. Anot lenkų politologo, kol Lenkijoje ir Lietuvoje nesikeis kartos, tol trintys ir įtampos bus tikėtinos. „Tiesą sakant, ne visai pri-

tariu tokiam požiūriui, nes Lietuva su Lenkija, įskaitant ir lenkų mažumą Lietuvoje, per pastaruosius 10-15 metų turėjo civilizuotus, konstruktyvius santykius, ir tų problemų buvo geroکai mažiau, triukšmo taip pat“, - komentavo Eltos pašnekovas.

Tuo tarpu su kitu lenkų sociologu, pasak A. Krupavičiaus, buvo prieita prie bendros nuomonės, kad galbūt apskritai abiejų valstybių akademikams ir intelektualams reiktų pradėti kalbėtis ir būti stimulu, kuris inicijuotų diskusiją dėl dabartinės situacijos. Juo labiau Lietuvos-Lenkijos tema eskaluojama abiejų valstybių žiniasklaidoje. „Bet esminio komponento, tai yra dialogo, kalbėjimosi tarpusavyje yra labai mažai, objektyvaus vertinimo nedaug. Yra daug pareiškimų, politikavimo blogąja prasme“, - konstatavo Kauno technologijos universiteto profesorius.

Politikavimu, vienpusišku požiūriu į istoriją bei Vilniaus krašto situaciją A. Krupavičius pavadino ir V. Tomaševskio viešus pasisakymus. Jis taip pat teigė įžvelgiąs ir asmeninių V. Tomaševskio tikslų politikoje. „Tikslai - stiprinti Lenkų rinkimų akciją. Artėja parlamento rinkimai ir Lenkų rinkimų akcija, matyt, tikisi peržengti 5 proc. barjerą proporcinėje formulėje ir kuo daugiau bus diskutuojama dėl lenkų mažumos būklės Lietuvoje, tuo labiau viliamasi, kad jų rinkėjas bus mobilizuotas, bus aktyvus, dalyvaus ir, be abejo, balsuos už Lenkų rinkimų akciją“, - apie V. Tomaševskio tikslus kalbėjo politikos apžvalgininkas. Politologas paragino tiek lenkų atstovus Seime, tiek parlamento frakcijas bei prezidentę Dalią Grybauskaitę rengti diskusijas dvišalių santykių tema. „Nes iš tikrųjų, situacija Lietuvos-Lenkijos santykiuose ir šioje diskusijoje yra nenormali. Keista, kad Lenkija turi jauną, liberalią, vakarietišką politikų kartą, ir Lietuvoje taip pat yra gana jauna ir liberali politikų generacija, bet tos kartos nesugeba susitarti. Gyvename su daugybe tautinių prietarų“, - apibendrino politologas.

TURĖTŲ ATSAKINGIAU REIKŠTI SAVO MINTIS

Europos Parlamento narys V. Tomaševskis, interviu dienraščiui „Respublika“ pareiškęs, kad Lietuvoje turi integruotis lietuviai, o ne lenkai, turėtų atsakingiau viešai reikšti savo mintis, teigia Liberalų sąjūdžio vadovas Eligijus Masiulis. „Mano nuomone, tokie aukšti pareigūnai turėtų atsakingiau viešai reikšti savo mintis, o neeskaluoti nereikalingų įtampų ir neužmiršti, kad jie vis tik yra išrinkti Lietuvos piliečių“.

Tai, kad **prezidentės Dalios Grybauskaitės pasirašytas Švietimo įstatymas jau apskųstas Europos Komisijai ir JAV valstybės sekretorei Hillary Clinton**, liberalas vertina kaip politikavimą. „Manau, kad tai yra tiesiog bandymas politikuoti. Bet iš tikrųjų lietuvių ir lenkų santykiai daug šimtmečių buvo grindžiami abipusiu pasitikėjimu ir pagarba vieni kitiems. Detalių eskalavimas neturėtų tapti mūsų santykių su Lenkija pagrindine tema“, - mano E. Masiulis.

Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas **Valentinas Stundys** mano, kad buvęs Seimo narys, europarlamentaras Valdemaras Tomaševskis, pareiškęs, kad ne lenkai, o lietuviai turi integruotis Vilniaus krašte, karščiuojasi. „Politikas tiesiog karščiuojasi ir demonstruoja isterinę laikyseną. Žinoma, jo nuomonė neargumentuota ir negrindžiama jokias faktais, visiškai painiojanti pamatinius dalykus. Iš jo pasakymo galima suprasti, kad yra Lietuva ir kažkas šalia Lietuvos. O mes kalbame apie vieningą ir vientisą Lietuvą“.

Seimo komiteto pirmininko teigimu, Švietimo įstatymas būtent siekia sudaryti visiems mūsų žmonėms, nepaisant tautybės, vienodas galimybes dalyvauti valstybės reikalų tvarkyme. „O vienas iš pamatinių ir esminių dalykų yra, be abejo, valstybinės kalbos gebėjimai. Esu įsitikinęs, kad mokėti valstybinę kalbą nėra subjektyvus asmens nusi-teikimas, o tai yra prievolė, pareiga“, - mano V. Stundys.

LIETUVOJE MATOMAS RUSŲ ORGANIZACIJŲ IR VIETOS LENKŲ SUARTĖJIMAS

Lietuvoje matomas kai kurių rusų organizacijų ir vietos lenkų vadų suartėjimas, pareiškė užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis.

„Stebėtojai, kurie labai įdomiai stebi čia situaciją ir santykius tarp kai kurių rusų organizacijų ir lenkų dabartinių vietinių vadų - mes matome atitinkamą jų suartėjimą, mes

matome bendrus sąrašus, mes matome bendravimą su kai kurių Rytų valstybių ambasadomis, matome koordinuotus veiksmus“, - *Žinių radijui* sakė A. Ažubalis.

„Šitie procesai yra stebimi ir vertinami. Dar daugiau - apie šituos procesus mes informuojame ir visus savo partnerius“, - kalbėjo ministras. **LRT**

Vilniuje, balandžio 7 d. susitiko Lietuvos ir Lenkijos parlamentų delegacijos Vilniuje aptarti Lietuvos švietimo įstatymą ir lenkų norus uždaryti dvi lietuviškas mokyklas Lenkijoje. Parlamentinės asamblėjos delegacijos pirmininkas Algis Kašėta tvirtina, kad lenkai nusiteikę karingai, o Lietuva prašo lenkų pagrįsti, kodėl reikia uždaryti minėtas mokyklas. **ELTA**

Paminklas nužudytiems Lietuvos pareigūnams Medininkų pasienio poste.

MEDININKŲ PAREIGŪNUS NUŽUDĖ K.MICHAILOVAS IR DAR DU BUVĘ RYGOS OMON PAREIGŪNAI

Vilnius, kovo 30 d. (LRT). 1991-ųjų liepos 31-osios anksčiau rytą Medininkuose šešis Lietuvos sieną saugojusius pareigūnus nužudė ir dar du sunkiai sužeidė trijų Rygos OMON pareigūnų grupė, kurioje buvo ir vienintelis šiuo metu teisiamas Konstantinas Michailovas (buvęs Nikulinas), teigia prokuroras.

Vilniaus apygardos teismo posėdyje Generalinės prokuratūros prokuroras Rolandas Stankevičius teigė, kad K.Michailovas įvykdė Baudžiamojo kodekso 129 str. 2 ir 5 punktuose numatytą nusikaltimą - ten numatyta atsakomybė už dviejų ar daugiau asmenų nužudymą dėl jų tarnybos vykdymo.

Minėtas straipsnis numato laisvės atėmimo bausmę nuo aštuonerių iki dvidešimties metų arba iki gyvos galvos. Pasak teisėsaugininko, nužudyti Medininkų pareigūnus buvo suburta trijų rygiečių grupė, kurią sudarė K.Michailovas, Andrejus Laktionovas ir Aleksandras Ryžovas. Jiems įvykdyti nusikaltimą liepė jų vadas Česlavas Mlynikas.

R.Stankevičius tvirtino, jog iki 23 val. Č.Mlynikas parinko minėtuosius tris pareigūnus. Jiems buvo įsakyta vykdyti į Medininkus nužudyti Lietuvos pareigūnus. Pats Č.Mlynikas su kai kuriais karininkais išvyko į Rygą.

K.Michailovas, anot prokuroro, sutiko ir susitarė su A.Laktionovu ir A.Ryžovu

įvykdyti įsakymą ir apie 24 val. išvyko į Medininkus. Juos vežė kitas OMON pareigūnas Tadeušas Gudanečas ir dar vienas Vilniaus OMON pareigūnas. Pasak teisėsaugininko, užpuolimas prasidėjo apie 4-5 val.

Pasak prokuroro, K.Michailovas siekė įbauginti toliau, apie 50 metrų nuo posto buvusius kelių policijos darbuotojus: Juozą Janonį ir Algirdą Kazlauską, todėl šovė į automobilį, kuriame sėdėjo pirmasis. Du šūviai pataikė J.Janoniui į pilvą.

Tokiu būdu buvo sulaikyti kelių policijos pareigūnai.

Tuo tarpu A.Laktionovas ir A.Ryžovas sulaikė likusius šešis Lietuvos pareigūnus, kurie taip pat buvo susiskirstę į dvi grupes: viena buvo vagonelyje, kita - šalia jos.

Lietuvos pasieniečiai buvo suvaryti į poste esantį namelį, kur buvo šauta ne mažiau 13 šūvių. Pasak R.Stankevičiaus, pasieniečiams buvo šauta į galvas.

Užpuolimo metu buvo nužudyti Vidaus reikalų ministerijos Policijos departamento greitojo reagavimo rinktinės „Aras“ policininkai Mindaugas Balavakas ir Algimantas Juozakas, Policijos departamento Kelių policijos valdybos policininkai Juozas Janonis ir Algirdas Kazlauskas, Muitinės departamento Vilniaus muitinės inspektoriai Antanas Musteikis ir Stanislovas Orlavičius.

Sunkai sužeistas Vilniaus muitinės inspektoriaus

Ričardas Rabavičiaus mirė rugpjūčio 2-ąją. Gyvas liko tik sunkiai sužeistas buvęs muitininkas Tomas Šernas.

Pirmieji įvykdytą nusikaltimą liepos 31-osios ryte pastebėjo sutuoktiniai Meškovskiai, vykę keliu Minskas-Vilnius. Būtent jie, anot prokuroro, pirmieji pamatė nužudytus pasieniečius, vis dar gyvus buvusius R.Rabavičių ir T.Šerną, pirmasis buvo kambario viduryje, antrasis - prie sienos.

Pasak jų, jie galėjo būti Medininkuose apie 6:30 val.

Apie nelaimę buvo pranešta iš netoliese buvusios degalinės medikams.

„Užpuolę asmenys suvokė, kad užpuolė valstybinę įstaigą, šaudė į uniformuotus asmenis“, - tvirtino teisme kitas valstybinį kaltinimą palaikantis Generalinės prokuratūros prokuroras Saulius Verseckas. Pasak pareigūno, užpuolikai žinojo, kad kai kurie iš pasieniečių turėjo ginklus. Jis tikino, kad Lietuvos pasieniečiai darbo vietoje buvo nužudyti tyčia.

Po posėdžio K.Michailovo a d v o k a t a s A r ū n a s Marcinkevičius neslėpė pasipiktinimo prokurorų teiginiais ir tvirtino, kad išsakyta kaltinamojo versija apie liepos 31-osios ryte Vilniaus OMON'o bazėje buvusį būrį kariškių, kurie, kaip sakė pats K.Michailovas, atkreipė jo dėmesį desantininkų kuprinėmis, buvo išsakyta teisme, o ne anksčiau, nes teisėsaugininkai to neklausė.

K.Michailovas kol kas yra vienintelis įtariamasis, kuris stojo prieš teismą dėl Lietuvos pareigūnų žudynių Medininkų pasienio poste. Kitus įtariamuosius Rusija atsisako išduoti.

Kaltinamasis 2007 metais buvo sulaikytas Latvijoje ir perduotas Lietuvai. Nuo to laiko K.Michailovas yra suimtas.

PREZIDENTĖ PASIRAŠĖ LENKŲ KRITIKUOJAMĄ ŠVIETIMO ĮSTATYMĄ

Vilnius, kovo 30 d. (ELTA). Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė trečiadienį pranešė pasirašiusi Seimo priimtą Švietimo įstatymą, kurį dėl platesnio lietuvių kalbos vartojimo tautinių mažumų mokyklose kritikuoja Lenkija.

Viešėdama Panevėžyje žurnalistams ji sakė, kad įstatymas padės tautinių mažumų atstovams tapti lygiaverčiais Lietuvos piliečiais. „Mano pagrindiniai motyvai yra tai, kad visoms tautinėms Lietuvos mažumoms būtina padėti tapti lygiaverčiais piliečiais, tai yra padėti jiems integruotis į Lietuvą, jaustis lygiaverčiais, būti gerbiaimais, mokėti mūsų brangią kalbą“, - sakė prezidentė.

D.Grybauskaitė sakė pati mokanti „beveik visas tautinių mažumų kalbas“.

Ji pabrėžė, kad sąlygos, kurias turi tautinės mažumos Lietuvoje, yra geriausios lyginant su kitomis Europos Sąjungos (ES) šalimis. „Taigi aš tik didžiuojuosi, kad Lietuva suteikia labai geras sąlygas mūsų visoms mažumoms mokytis, augti, kalbėti savo kalba ir gerbti tą šalį, kurioje gyvena“, - teigė D.Grybauskaitė.

Lietuvos lenkų sąjunga ir kai kurie Lenkijos politikai piktinasi nuostatomis, kurios keičia ligšiolinę tvarką, kai apie 90 proc. dalykų tautinių mažumų mokyklose mokoma tautinės mažumos, o ne valstybine lietuvių kalba.

Lietuvos Seimas praėju-

PRITARTA SIŪLYMUI NELEISTI GENOCIDO VYKDYTOJAMS IŠVENGTI ATSAKOMYBĖS

Vilnius, kovo 30 d. (LRT). Lietuvos Vyriausybė pritarė siūlymui netaikyti senaties terminų, kuomet asmenys reikalauja atlyginti Sovietinės bei nacistinės okupacijos (1940-1991 m.) metu patirtą žalą.

Šiuo metu įstatymuose nėra įtvirtinta, kad nuo sovietų ir nacių represijų nukentėję asmenys gali reikalauti atlyginti žalą iš kaltų asmenų nepaisant prabėgusio laiko. Konstitucinis Teismas išaiškino, kad teisės aktuose nesant įtvirtinimo, jog tokiais nusikaltimais padarytai žalai jokie senaties terminai negalioja, atsiranda prieštaravimas Konstitucijoje įtvirtintiems teisinės valstybės ir teisingumo

sią savaitę priėmė įstatymo pataisas, kurios numato, kad tautinių mažumų mokyklose Lietuvoje pamokos lietuvių kalba vyks, kai bus dėstomos temos iš Lietuvos istorijos ir geografijos, pasaulio pažinimo, mokoma pilietiškumo pagrindų. Lietuvos pareigūnai teigia, kad Lenkijos kritikuojamas Švietimo įstatymas jokia būdu negriauna išskirtinai gero švietimo lenkų kalba, o tautinių mažumų atstovams atveria naujas galimybes. Pabrėžiama, kad lenkų tautinės mažumos atstovai Lietuvoje savo gimtąja kalba gali įgyti išsilavinimą nuo darželio iki aukštosios mokyklos. Tautinių mažumų švietimui Lietuvoje sudarytos daug geresnės sąlygos, negu numato visuotinai priimtos tarptautinės tautinių mažumų švietimo normos.

Lietuvoje apie 90 proc. dalykų mokoma gimtąja kalba, nors pagal tarptautines normas, gimtąja kalba paprastai mokoma apie 60 proc. dalykų, likusieji - valstybine kalba, pažymi Lietuvos pareigūnai. Oficialusis Vilnius taip pat teigia, kad naujosiomis nuostatomis lenkams nebus sudarytos blogesnės sąlygos nei turi lietuviai Lenkijoje.

Tačiau Lietuvos lenkų sąjunga tikina, kad dešimtys tūkstančių lenkų Lietuvoje nepritaria permainoms, kurias pavadino „priverstiniu gyvenimo normų nustatymu“.

principams. Atsižvelgiant į tai, buvo parengtos įstatymo „Dėl atsakomybės už Lietuvos gyventojų genocidą“ pataisos įrašant, kad dėl genocido žalą patyręs asmuo turi teisę reikalauti iš kaltų asmenų atlyginti tiek turtinę, tiek ir neturtinę žalą, o tai padaryti gali nevaržomas jokių senaties terminų.

Panaikinus šią teisę spragą, pasak teisingumo ministro Remigijaus Šimašiaus, bus užtikrinta, kad genocido vykdytojai, nepriklausomai nuo to kiek laiko prabėgo, negalėtų išvengti atsakomybės, o nuo jų nukentėję asmenys galėtų bet kuriuo metu pareikalauti atlyginti patirtą žalą.

Jungtinių Valstijų Kongreso Atstovų rūmų narys Gerald Connolly kreipėsi į valstybės sekretorę Hillary Clinton dėl Lietuvoje gyvenančių lenkų skundų.

Virginia valstijoje išrinktas politikas laiške parašė apie Lietuvos lenkų skundus

dėl draudimo rašyti pavardes gimtąja kalba, informuoja Lenkijos naujienų agentūra PAP.

G.Connolly taip pat teigia, kad jo rinkėjai yra sunerimę dėl Lietuvos vyriausybės vykdomos švietimo politikos lenkiškų mokyklų atžvilgiu.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LAIDUOJAMASIS JAV SIENOS PASIENIO

METAMS - \$55.

PUSEI METŲ - \$40.

PIRMA KLASĖ - \$78.

ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ

METAMS - \$130.00

LIETUVIAI, IŠGELBĖJĘ ŽYDŲ GYVYBĘ

URŠULĖ BEINARAVIČIENĖ (1890-1963)
Laukinčių kaimas, Alytaus rajonas, ūkininkė

APDOVANOTA PASAULIO TAUTŲ TEISUOLIO ATMINIMO MEDALIU IR GARBĖS RAŠTU (1992)

Uršulė Beinaraivičienė su šeima (1936).

kyti Dovydo Gamskio ateidavo besislapstantis studentas Abelis Vainšteinas su broliu Josifu, Nina-Lėja Portaitė. Karui pasibaigus, jie išvyko gyventi į užsienį, Dovydas Gamskis grįžo į Simną.

1990 m. lapkričio mėnesį buvo įvykdyta paskutinė Boriso Belostockio valia: jo palaikai perlaidoti žydų masinių žudynių vietoje, bendrame kape Kalesnikų miškelyje netoli Simno. Mažoji drebulė, prie kurios buvo palaidotas B.Belostockis, per 48-ius metus savo šaknimis tvirtai

apkabino velionio kūną, lyg saugodama amžiną poilsį ir ramybę.

Antrą kartą atsiveikinti su savo globotiniu atvyko Uršulės Beinaraivičienės vaikai, anūkai, dešimtmečiais saugoję kapą ir didžiąją paslaptį. Masinių žudynių vietoje ant šviežiai supilto kauburėlio jie padėjo chrizantemų puokštę. O Beinaraivičių sodo kampe prie senos drebulės kaip žydėjo, taip ir dabar žydi neužmirštuolės.

Iš leidinio „Gyvybę ir duoną nešančios rankos“.

Elena Beinaraivičiūtė-Stakvilevičienė prie medžio, kur buvo palaidotas Borisas Belostockis (1942 m. spalio 15 d.), Laukinčių kaimas (1984).

PRAKALBINTI AŽUOLAI

Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras
Leonas Milčius

Retas tautodailininkas gali pasigirti tokia surengtų parodų gausa kaip Antanas Ruškys. Raudondvariečiai dar prisimena jo 2007-ųjų metų pabaigoje Juozo Naujalio memorialiniame muziejuje sakraline tematika eksponuotų darbų parodą „Telydi angelai“. Jo Karaliui Mindaugui skirtas koplytstulpis puošia Raudondvario dvaro parką. Ir ne vien Raudondvaryje, bet ir kitose Lietuvos vietovėse A.Ruškys pastatė ne vieną koplytstulpį, surengė per 30 įvairiausių darbų personalinių parodų. Tačiau ši paroda

„Prakalbinti ažuolai“ tikrai yra ypatinga, nes ji Seimo nario Justino Urbanavičiaus iniciatyva surengta pačiame Lietuvos Respublikos Seime.

Tokia paroda kiekvienam menininkui, juo labiau tautodailininkui, yra didelė gerbė, gražus jo kūrybinio darbo įvertinimas. Iš kitos pusės, parlamente, kur vyksta audringas politinis gyvenimas, Seimo nariams ir jo svečiams meninio, kūrybinio pajautimo akimirkos taip pat labai reikalingos, nes primena, kad yra ir kitas gyvenimas, kitos vertybės, kurios žmogui ir tautai

yra nemažiau reikalingos.

Į parodos atidarymą atvyko ne tik gražus būrelis raudondvariečių, kitų Pakaunės gyventojų, bet ir iš tolimesnių, Žemaitijos vietovių, atstovų. Ir tai nieko nuostabaus, nes A. Ruškio gimtinė yra Aukšorų kaime, Klaipėdos rajone. Baigęs Endriejavo mokyklos šešias klases, vėliau mokėsi Rietavo žemės ūkio mokykloje. Tik gyvenimo vingiai nesibaigė Žemaitija ir netgi Lietuva. Pokaryje, pasirinkęs rezistentų kelią, buvo išduotas, nuteistas 15 metų katorgos. Nuo 1951-ųjų metų kalėjo Krasnojarsko lageriuose ir į Lietuvą grįžo tik po 18 kalinimo ir tremties metų. Tėviškės vietoje rado vienus degėsius. Patirta skriauda,

Tėvynės meilė, jos ilgesys ilgam užsidegė šviesia ir karšta kūrybine ugnimi, kuri reiškėsi jautriu poetiniu žodžiu, vėrėsi medžio darbuose, užrašytus prisiminimus.

Gal todėl neatsitiktinai į parodos atidarymą atvyko ir kalbėjo garbūs politikai, kraštiečiai. Tai Seimo nariai Justinas Urbanavičius, Auksutė Ramanauskaitė – Skokauskienė, Tėvynės sąjungos – Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos Seime seniūnas Jurgis Razma, Socialinės apsaugos ir darbo ministras Donatas Jankauskas, Rietavo savivaldybės meras Antanas Černeckis, Rietavo Oginskių kultūros ir istorijos muziejaus direktorius Vytautas Rutkauskas, Endriejavo seniūnė Laimutė Šunokienė bei kiti. Prasmingas kalbas, prisiminimus lydėjo Rietavo M.K.Oginskio meno mokyklos kanklininkų ansamblio jautriai atlikti muzikiniai kūriniai. Parodoje, šalia įvairia tematika išdrožtų medžio skulptūrų, portretų, grupinių bareljefų stende galėjai matyti ir A.Ruškio išleistas poezijos knygeles, tremties prisiminimus „Raudonosios katorgos kelias“, Endriejavo kraštui, jo žmonėms skirtą knygą „Endriejavo žemė“.

Visados sunku kalbėti apie

parodas, jas reikia matyti. Seimo kanceliarijos darbuotojų ir muziejininko V.Rutkausko pastangomis išdėstyti darbai ne tik neatrodė padrikai, bet tikrai kalbėjo apie Lietuvą, jos istoriją, garbingus praeities žmones – kunigaikščius, 1918 metų Vasario 16-osios Akto signatarus, į 1990 m. kovo 11-ąją atvedusius iškilius Lietuvos asmenis. Neatskiriami nuo Lietuvos, jos žmonių, kančios per visą ekspoziciją pačia šviesiausia gija driekėsi sakraliniai kūriniai, lyg atskleisdami lietuvių tautos sielos grožį, jos tvirtumo pagrindą.

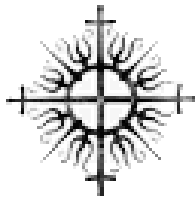
Parodos lankytojai ne tik gerėjosi eksponuojamais darbais, bet tikrai pelnytai sveikino ir dėkojo A.Ruškiui už gausius ir meniškus darbus, tautiškos kūrybos tęstinumą, pačia gražiausia meno kalba prakalbintą ažuolą. Endriejavo seniūnė L.Šunokienė ant drobinių rankšluosčio įteikdamas žemaitiškos juodos duonos kepalą linkėjo, kad ji ir toliau duotų sveikatos ir tos pačios stiprybės kurti, garsinti gimtąją žemę, Lietuvą.

Vos dvi savaites paroda bus eksponuojama Seimo rūmuose. Vėliau ją perims Rietavo Oginskių kultūros ir istorijos muziejus. Tai tikrai graži dovana žemiečiams, savo kraštui.

2011-03-29, Raudondvaris

Tautodailininkas Antanas Ruškys pristato savo darbų ekspoziciją Lietuvos Respublikos Seimo rūmuose.

PRELATAS EDMUNDAS J. PUTRIMAS

Lietuvos Vyskupų Konferencijos (LVK) Delegatas
užsienio lietuvių katalikų Sielovadai

1 Resurrection Road, Toronto, ON M9A 5G1, CANADA
tel: (+1) 416 - 233 -7819 ♦ faks: (+1) 416 - 233 -5765
el. paštas: putrimas@sielovada.org ♦ Interneto svetainė: www.sielovada.org

„Dievas, apstus gailestingumo, iš didžios meilės, kuria mus pamilo,
mus, mirusius nusikaltimais, prikėlė gyventi su Kristumi” (Efeziečių 2,4).

Brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Dievo gailestingumo metai ypatingai mus ragina atsiversti ir tikėti Evangelija (Morkaus 1:15), pasitikėti Viešpaties meile ir gerumu ir tapti labiau gailestingais taip, kaip mūsų Dievas yra kantrus ir gailestingas mums (Luko 6:36). Jėzus apreiškė savo gailestingumą per savo pamokymus ir gyvenimo veiklą. Ypač per kryžiaus kančią ir prisikėlimą Jis išreiškė savo amžiną meilę ir gailestingumą visai žmonijai. Gailestingumo dvasia kviečia mus paremti tuos, kurie gyvena skurde ir, per savo tikėjimą, liudyti atleidimą ir viltį artimui.

Velykų šventė nėra proga tikrai susirinkti pabendrauti prie vaišių stalo, papuošto margučiais. Didįjį Ketvirtadienį susiburiame aplink altorių ir, per liturginius ritualus ir Dievo Žodį, atšvenčiame Eucharistijos ir kunigystės dovaną. Didįjį Penktadienį išgyvename kryžiaus išganymo paslaptį. Per Velyknakčio vigiliją ir Velykų sekmadienio Mišias išpažįstame ir atnaujiname savo krikšto pažadus ir tikėjimą bei pasitikėjimą mūsų gailestingu Viešpačiu.

Per šią šventę prisiminkime savo maldose ir visus savo šeimos bei bendruomenės narius, ypač tuos, kurie yra atitolę nuo savo tikėjimo, ar kuriems niekad neteko patirti Dievo gailestingumo ir dvasinio džiaugsmo, kuriuos pasaulis nesugeba jiems duoti. Popiežius Benediktas XVI iškėlė įdomią mintį, „...Galima suorganizuoti šventes bet ne džiaugsmą. Pasak Rašto, džiaugsmas yra Šv. Dvasios vaisius (plg. Galatams 5:22), įgalintos mus įsiskverbti į Dievo Žodį ir pasiekti, kad dieviškasis Žodis įeitų į mus...” (Popiežius Benediktas XVI, *Verbum Domini*, 123).

Dėkokime dirbantiems vienuolėms, vienuoliams ir kunigams, kurie atlieka didelį sielovadinį darbą aptarnaujant mūsų katalikiškas bendruomenes išeivijoje. Jų darbas atliekamas su dideliais misijonieriškais iššūkiais, kai didėja imigracijos sriautos ir mažėja dvasiškų skaičius. Jiems kasmet didėja sielovados rūpesčiai skelbti Evangelijos tiesas apie Dievo gailestingumą šių dienų kartai, globalizacijos amžiuje, ekonominės ir finansinės krizės laikotarpyje.

Velykinė palaima testiprina mūsų visų pasiryžimą ieškoti ir pažinti gyvąjį ir gailestingąjį Dievą, kuris „...negali bjaurėtis tuo, ką sukūrė, – Dievui, kuris ištikimas pats sau, savo tėvystei ir savo meilei...” (*Jėzau, pasitikiu Tavimi*, Vilnius, 2011 m., psl. 45).

Sveikinu visus Šv. Velykų aleliuja!

Prelatas Edmundas J. Putrimas
*Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas
užsienio lietuvių katalikų sielovadai*

PAŽINKIME LIETUVOS KARDINOLĄ
„MANE KUNIGYSTEI RENGĖ SKAUTŲ
TARNYSTĖ ŽMONĖMS”

*Kalbino Andrius Navickas ir kun. Kęstutis Dvareckas,
bernardinai.lt*

II.

Skautų kapelionas yra man pasakęs svarbius žodžius: negalvok, jog būdamas kunigu, ką nors naujo išrasi, tačiau turi būti žmogus, kuriuo galima pasitikėti, kuris lieka ištikimas iki galo savo įsipareigojimams.

Žvelgiant į jau ilgą kunigystės kelią, galiu tik pasidžiaugti, kad niekada nebuvo didžiulių svyravimų, visą laiką jaučiausi, jog esu savo vietoje. Tai – didžiulė Dievo malonė. Per visus tuos metus tik ieškojau būdų, kaip priimti visas Dievo siunčiamas dovanas, kaip ugdyti protą ir tikėjimą, stiprinti maldos gyvenimą, tarnauti žmonėms.

– Ištikimybė mažuose ir dideliuose dalykuose – ar jos išmokote iš savo tėvelių?

– Augau tikrai lietuviškoje šeimoje ir ta prasme, jog jos

pagrindas buvo visur spėjanti mama (*juokiasi*). Ji rūpinosi tiek mūsų materialiniu, tiek dvasiniu gyvenimu. Mano tėtis į auklėjimo reikalus nesikišo, tačiau visas jo gyvenimas man buvo tylus ištikimybės pasirinktam keliui liudijimas. Manau, kad tą nuostatą, jog turi iki galo vykdyti prisiimtus įsipareigojimus, perėmiau būtent iš tėčio. Jam tarnystė Lietuvai buvo pagrindinis dalykas, kuriam jis buvo visiškai atsida- vęs. Jis visur gynė Lietuvos reikalus, negailėdamas jėgų padėjo visiems pabėgeliams spręsti sunkumus, su kuriais susidurdavo naujoje aplinkoje.

Kai buvo uždaryta ambasada, kai nebuvo savo krašto valdžios, kai nebuvo algos, tai tą darbą tikrai nebuvo lengva atlikti, ir tikrai vargingai gyvenom, bet vis tiek ištiki-

Bačkių šeima Paryžiuje, 1943 m.

mybė Tėvynei buvo neginčijamas dalykas. Iš tėčio nesu išgirdęs nė vienos nuoskaudos dėl Šventojo Sosto politikos Lietuvos atžvilgiu. Nors mačiau, jog kai kuriuos sprendimus jis išgyveno labai skausmingai, tačiau juos priimdavo pasitikėdamas Dievu ir Jo vietininkų sprendimu, žvelgdamas į visa su pasitikėjimu ir iš platesnės perspektyvos, Visuotinės Bažnyčios perspektyvos.

Tėvelis nebuvo teologas, tačiau kruopščiai studijavo Bažnyčios dokumentus, ypač apie socialinį ir visuomeninį mokymą, skaitė teologines knygas. Neatsimenu nė vieno

„GLOBALIOS LIETUVOS” KŪRIMO
KVIENTIMAS LIETUVOS DIASPORAI

Lietuvos Vyriausybė posėdyje kovo 30 dieną pritarė programai, skirtai skatinti užsienio lietuvių ištraukti į Lietuvos gyvenimą, įgytas žinias ir patirtį panaudoti Lietuvos gerovei kurti.

„Globalios Lietuvos” – užsienio lietuvių ištraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 m. programa siekiama kokybinių Lietuvos ir jos diasporos santykių pokyčių ilgalaikėje perspektyvoje, mažinti takoskyrą tarp išvykusiųjų ir Lietuvoje gyvenančiųjų, skatinti ir stiprinti užsienio lietuvių ryšius su Lietuvos valstybe.

„Globalios Lietuvos” idėja yra grindžiama suvokimu, kad Lietuvos tauta yra viena gyvybinga visuma, jungiama bendros lietuviškosios tapatybės ir istorinės atminties, kurios nariai, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, puoselėja lietuvių, išlaiko politinius, ekonominius, pilietinius ir kultūrinius ryšius su Lietuvos valstybe ir įsitraukia į valstybės kūrimo procesą.

Kartu su užsienio lietuviams bus vykdoma teisės aktų, ribojančių tokio ištraukimo galimybes, stebėseną ir inicijuojami jų pakeitimai, teikiama aktuali informacija išeivijai, skatina-

mas tautinio tapatumo puoselėjimas užsienyje, plečiamos lituanistinio švietimo užsienyje galimybės, rūpinamasi asmenų, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių apsauga ir skatinama Lietuvos diaspora ištraukti į Lietuvos pristatymą pasaulyje.

Šios programos įgyvendinimą pavesta koordinuoti Užsienio reikalų ministerijai. Artimiausiu metu bus parengtas tarpinstitucinis veiklos planas, kuriame bus numatytos konkrečios „Globalios Lietuvos” kūrimo programos įgyvendinimo priemonės artimiausiems trejiems metams. Priemonės įgyvendins įvairios ministerijos ir kitos institucijos pagal savo veiklos sritis

„Globalios Lietuvos” kūrimo programos įgyvendinimas taip pat bus grindžiamas visuomeniškumo pagrindais ir savanoriškos veiklos principais. Tikimasi, kad į šį procesą aktyviai įsitrauks Pasaulio lietuvių bendruomenė ir kitos nevyriausybinės organizacijos. Prisidėti prie „Globalios Lietuvos” programos įgyvendinimo bus kviečiamos ir savivaldybės.

URM Informacijos ir viešųjų ryšių departamentas

Lietuvos generalinė konsulė Čikagoje Skaistė Aniulienė Lemonte, IL esančiame Pasaulio lietuvių centre kovo 26 dieną įteikė valstybinį apdovanojimą Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės masažuotojui Aidui Buzeliui,

padėjusiam parengti 2010 metų pasaulio vyrų krepšinio čempionato bronzos medalio laimėtojus. A.Buzelis buvo Lietuvos Prezidentės Dalios Grybauskaitės apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino medaliu.

sekmadieniais į sodus ar dar kur nors išveža.

– Šeimos pavyzdys Jus skatina ir šiandien kalbėti apie būtinybę atkurti šeimą kaip tikėjimo, bendrystės mokyklą?

– Šeima šiandien Lietuvoje, visoje Europoje, yra tikrai esminis dalykas. Šeimos sunykimas, mano įsitikinimu, kelia pavojų visai Europos kultūrai, nes yra pažeista erdvė, kur tradiciškai buvo perteikiamos visos vertybės, kur vaikas mokėsi laisvės ir atsakomybės. Mažas žmogeliukas mato, kaip tėvai elgiasi vienas su kitu, kaip elgiasi su juo, patiria meilę, pasitikėjimą, dalijimosi džiaugsmą, pagaliau mokosi tarpusavio pagarbos. Deja, kai šeimoje viso to nelieta, prasideda problemos, kurios persikelia į mokyklas, prasideda nesuskalbėjimas, konfliktai, savotiškas visų karas su visais. Kai vaikas užauga, įpratęs vien tik su kitais kovoti, lipti per kitų galvas, tai jau tampa visos visuomenės problema.

(Bus daugiau)

CHICAGO, IL

PIRMASIS LIETUVOS PREKYBOS BIURAS JAV

Čikagoje atidarytas pirmasis Jungtinėse Valstijose Lietuvos prekybos biuras. Šios organizacijos tikslas – skatinti Lietuvos eksportą į JAV bei padėti amerikiečių verslininkams „atrasti“ Lietuvą. Tokio tipo organizacijos JAV neturi jokia kita Baltijos šalis.

Pasak vienos iš Lietuvos prekybos biuro atstovybės įkūrėjų, garbės konsulės Clevelande Ingridos Bublienės, jos atstovaujama įstaiga visų pirma unikali tuo, kad tai – valstybinės ir privačios iniciatyvos rezultatas. Iš Lietuvos valdžios pusės, biuro steigėja yra Ūkio ministerijai pavaldi VšĮ „Eksportuojančioji

Lietuva“. Privačiai iniciatyvai atstovauja I. Bublienė ir verslininkas Linas Klimavičius. Abu biuro partneriai turi nemažai patirties tarptautinės prekybos srityje ir gali pasigirti plačiais ryšiais JAV verslo bei diplomatinės sluosniuose.

Įstaiga turės nuolatinį savo biurą Čikagos miesto centre, Michigan gatvėje. Kadangi į nedideles biuro patalpas visi svečiai nebūtų sutilpę, atidarymas vyko Čikagos dangoraižio, John Hancock 44-ajame aukšte. Atidaryme dalyvavo įvairių šalių diplomatai, JAV valstybinių įstaigų atstovai ir verslininkai.

(Sutrupinta, lrytas.lt)

Lietuvos prekybos biuro atstovybės įkūrėjai Ingrida Bublienė bei verslininkas Linas Klimavičius. lrytas.lt

CLEVELAND, OH

GIEDRĖJANČIOS ATEITIES ŽENKLAI?

Š.m. kovo 27 d., Cleveland, Ohio, lietuvių skautai, pagal nusistovėjusią tradiciją, surengė Kaziuko mugę. Diena prasidėjo šv. Kazimiero šventovėje šv. Mišiomis. Jas aukojo Lietuvos vyskupų atstovas išeivijos lietuvių sielovados reikalams prel. kun. Edmundas Putrimas, padedamas šv. Kazimiero parapijos kleb. kun. Joseph Bacevice.

Prieš prasidedant šv. Mišioms, džiuginančiai gražus berniukų ir mergaičių skaičius užėmė priekinius šventovės suolus. Norisi tikėti, kad iš jų tarpo išaugs gabūs skautijos vadai. Po to, su šv. Kazimiero paveikslą nešančių skautais (jis buvo pastatytas prie sakyklos), prie altoriaus prisitartinio patarnautojai, skaitytojai ir šv. Mišių aukotojas su pagalbininku. Prel. Putrimas, pradėjęs pamokslą apie šv. Kazimierą iš sakyklos, vėliau jį tęsė atsisojęs priekyje altoriaus. Jis buvo aiškiai girdimas ir šventovės gale. Prelatas padėkojo kleb. kun. Joseph Bacevice už pakvietimą dalyvauti šioje šventėje ir nuoširdžiai kvietė visus susirinkusius kiek galima stipriau remti mūsų klebono pastangas kartu dirbant parapijos labui.

Pasibaigus šv. Mišioms,

dauguma dalyvių rinkosi į parapijos svetainę pietauti, arba į salę pasigėrėti ant papuoštų stalų išdėliotais: drožiniais, audiniais, knygomis ir... mėgstamais riestainiais.

Mugę pradėjo prel. Putrimas, perkirpdamas kaspiną, stebint kleb. kun. Joseph Bacevice, Clevelando lietuvių skautų vadovams, skautams, jų tėvams ir svečiams. Mugės metu savo puikiu pasirodymu jaunimas nustebino ne tik svečius, bet ir pačius vadovus. Tikrai buvo kuo didžiuotis. Prel. Putrimas turėjo progą glaudžiau pabendrauti su susirinkusiais ir pasikeisti nuomonėmis. Pagal turimas žinias, pietus mugėje užsisakė 163 asmenys. Jie buvo pagaminti pasamdytos bendrovės, o skanumynai paruošti vyresnių skautininkių. Iš viso į Kaziuko mugę atsilankė per 200 asmenų.

Neaišku, kodėl, mirus vyr. skautininkui Gerardui Juškėnui, dauguma Clevelando skautijos veiklos aprašymų – mugių, sueigų, išvykų, laužų, stovyklų ir t.t. – nėra pristatomi „Dirvai“. Juk nemažai Clevelando skautijos vadovų yra diplomuoti asmenys ir, tuo pačiu, raštingi. Kodėl Clevelando lietuvių skautų organizacija apsiriboja savo veiklos žinių skleidimu tik savo tarpe ir vengia lietuviškosios spaudos viešumos?

Algirdas V. Matulionis

Linkime ilgiausių, laimingų ir džiaugsmingų metų

Mūsų brangiai mamytei
ONAI BANIONIENEI

Jos
90-tojo gimtadienio proga
2011 m. balandžio mėn. 2 dieną

vaikai Irena, Audra, Ramunė, Jūra, Jaunutis, Vilija, Saulis
su šeimomis

LOS ANGELES, CA

NAUJA GARBĖS KONSULĖ

2010 m. lapkričio mėnesio pabaigoje Los Angeles lietuvių visuomenę apskriejo džiugi žinia: Lietuvos Respublikos garbės konsule paskirta Daiva Čekanauskaitė Navarrette. Tą sekmadienį klebonas Tomas Karanauskas po pamaldų pakvietė visus į parapijos salę, kur puikavosi gražiai papuošta scena. Renginio vyriausioji pravedėja Danguolė Navickienė pirmoji pasveikino jaunąją garbės konsulę. Buvo sugiedota Amerikos ir Lietuvos himnai. Į sceną pakviesta Zina Markevičiūtė kalbėjo apie jaunos Daivos mokslus UCLA, jos praeitą darbo karjerą nuo kompanijos sekretorės-išdininkės iki prezidentės posto. Kalbėtoja linksmai užbaigė: „Geriausias darbas yra nemokamas. Su džiaugsmu pristatau naują, energingą, jauną Lietuvos Respublikos garbės konsulę Daivą Čekanauskaitę Navarrette“.

Naujoji konsulė padėkojo nuoširdaus renginio organizatoriams: Danguolei Marijai Navickienei, Algimantui Žemaitaičiui, Marytei Šepikaitei, savo motinai Janinai, seserims Ritai ir Vidai, tetai Alfonsai Pažiūrienei ir visai lietuvių visuomenei už linkėjimus ir pasitikėjimą.

Savo trumpoje kalboje konsulė priminė, kad Lietuvos pirmasis konsulas Amerikoje kaip tik ir buvo įkurtas Los Angeles 1923-ais metais, kuriame dirbo dr. Jonas Bielskis. Dabar visoje Amerikoje yra 17-ka garbės ir du generaliniai konsulatai. Konsului dr. J. Bielskiui mirus 1976 m.,

po metų buvo įsteigtas Los Angeles garbės konsulas, kuriame 32 metus dirbo jos tėvelis Vytautas Čekanauskas. „Aš prižadu dirbti su tokiu pat ryžtu ir pasišventimu. Ačiū jums visiems, ačiū, kad esame lietuviška šeima“, - užbaigė savo kalbą garbės konsulė.

Naujai garbės konsulei sėkmingo darbo linkėjo New York gen. konsulas Valdemaras Serapinas, pasidžiaugęs nuostabia šv. Kazimiero lituanistine mokykla. Jis palinkėjo stiprinti Californijos ir Lietuvos ekonominius ryšius, įteikdamas konsulei puikią puokštę gėlių. Sveikintojai kilo į sceną, linkėdami gerų nervų ir stiprybės. Hollywoodo žvaigždė Rūta Lee Kilmonytė priminė, kad velionis konsulas Vytautas Čekanauskas buvo ypatingai

Amerikos Lietuvių Tarybos ALT'os garbės pirmininkas Albinas Markevičius prisiminė įvykius, vykusius prieš 34-ius metus, kai Los Angeles lietuvių neteko paskutinio Nepriklausomos Lietuvos skirto konsulo Amerikai dr. Jono Bielskio. Jam mirus, susirinkę Los Angeles politikai svarstė, ar Amerikos valdžia leis naują konsulą, kas būtų Lietuvos okupacijos nepripažinimas. Jo žodžiais, veikliausias tuo metu buvo Alfonsas Tumas, karštai pasisakęs, kad reikia kreiptis į Amerikos valdžią ir reikalauti, kad būtų įkurtas tęstinis Lietuvos konsulas. 13-ka lietuvių politinių visuomeninių organizacijų teikė savo balsus ir pasitikėjimą inžinieriui Vytautui Čekanauskui. Korėjos karo dalyvis Vytautas Čekanauskas

Dešinėje: Konsulė Daiva Čekanauskaitė-Navarrette, kairėje jos vyras Carlos, vidury dvynukės dukrelės Isabella ir Katarina ir sūnelis Tomas.

tolerantiškas, sunkiai dirbantis širdies diplomatas. Artistė prisiminė, kaip ji buvo viena iš pirmųjų nuvykusi į okupuotą Lietuvą, pralaužusi baimės vartus. Palinkėjo garbės konsulei dirbti, kaip dirbo jos tėvelis. Į sceną pakilęs

buvo Amerikos valdžios patvirtintas Los Angeles garbės konsulu. Linkiu dirbti sėkmingai Lietuvai ir jos žmonėms, - baigė A. Markevičius.

Po visų kalbų susirinkusi gausi minia ilgai tarpusavyje kalbėjo, asmeniškai sveikinosi su garbės konsule Daiva Čekanauskaite Navarrette. Tokia buvo mums, Los Angeles lietuviams, džiugi garbės konsulės pristatymo šventė.

Regina Gasparonienė

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais

9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.

Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

TAUTINIO JUDĖJIMO ATGARSIAI ČIURLIONIO ŠEIMOJE

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis, 1908

Į Ameriką laiške Povilui yra vienas reikšmingas prierasas: „Ar Tau žinomas lietuvių judėjimas? Aš esu pasiryžęs visus savo buvusius ir būsimus darbus skirti Lietuvai. Mokomės lietuvių kalbos, ir rengiuosi parašyti lietuvišką operą”. Povilas, žinoma, nieko nežinojo apie dramatišką Kosto pasikalbėjimą su tėvu, kurį atpasakoja dvi seserys — Jadvyga ir Juzė.

Tai įvyko didžiajame mūsų kambaryje, kurį mes vadino-me kluonu, — rašo pirmoji. — Į pavakarę tėvas su sūnumi pradėjo kalbą apie lietuvius ir „litvomanus”... Kostas vaikščiojo po kambarį ir labai karštai kalbėjo, o tėvas klausėsi ir retkarčiais atsikirsdavo, iš pradžių labai griežtai ir drąsiai, o vėliau kaskart tyliau ir santūriau. Buvo jau prieblanda, ir klausiančiųjų veidų beveik nesimatė, tik brolio veidas retkarčiais sušvisdavo, kai jis užsidegdavo popirosą.

Kostas minėjęs daug vardų — Gedimino, Kęstučio, Vytauto — ir vaizdų — Baltijos jūros, Palangos, laivelį su baltom burėm, tris broliukus, išsėjusius į karą prieš kryžiuočius, užpuldinėjusius Lietuvą... Visa tai susimaišė snūduriuojančio vaiko (Jadvygos) vaizduotėje, tik prieš užmigdama išgirdusi Kosto žodžius:

Reikia būtinai išmokti lietuviškai kalbėti! — ir priėjęs, nesmarkiai sudavė mergaitei per kelį, klausdamas: — Ar ne tiesą sakau, *Žvirbli*?

Mergaitė, staiga pašokusi iš snaudulio, tvirtai atsakė:

— Tiesą!

Visi kažkodėl prapliupę juoktis, mama įnešusi lempą, o brolis, atsisėdęs prie pianino, skambinęs lietuviškas liaudies daineles.

Antroji sesuo Juzė, tada jau subrendusi — 23 metų mergina, prisimena šį įvykį taip. Vieną kartą iš Varšuvos parvykęs, Kostas stačiai paklausė:

Sakyk, tėtė, kodėl mes namie nekalbam lietuviškai?

Tasai, nusteбės, atsakė:

Tai kad visi čia, Druskininkuose, lenkiškai kalba. O antra vertus, kur jau čia su ta lietuvių kalba toli nueisi.

Tėtuliuk, jei mes lietuviškai nekalbėsime ir jei visi kiti ilgainiui mumis paseks,

tai turės visai išnykti ši tokia graži kalba.

Kurį laiką abi pusės tvirtai gynė katra savo tezė, bet galų gale sūnaus logika ir jo meilė prispaustai tautai įveikė tėvo užsispyrimą ir jo „praktiškumą”. Ir nuo tos dienos lietuvių kalba tapo legalizuota mūsų namuose.

Kaip ir kada Čiurlioniai persisvėrė lenkų kalbon, ne visai aišku. Kai vedė ir vargoninkavo Liškiavoje, Varėnoje ir Ratnyčioje, greičiausiai kalbėjo dzūkiškai, nes išsiskirti iš parapijiečių būtų buvę sunku. Tuo tarpu Druskininkai, išau-gę iš lietuviško kaimo, „dėlei lenkų kurortininkų kasmetinės invazijos”, buvo pamažėl su-lenkinti. „Jau vykstant tėvui 1878 metais vargoninkauti į Druskininkus, — rašo sesuo Jadvyga, — iš jo buvo reikalaujama mokėti lenkų kalbą ... Iš kur tėvas, tas mūsų mielas Guobinių kaimo medžiotojas, išmoko lenkiškai — sunku pasakyti. Gal mokykloje, o gal susidurdamas su dvariškiais ir ruošdamasis tapti vargonininku. Tik tiek galiu pasakyti, kad mano laikais (XX a. pradžioje) tėvas taisyklingai kalbėjo lenkiškai, žinoma, ne be vietinių lituanizmų priemaišo. Tačiau ir pats, ir vaikai sąmoningai vengė pamėgdžioti varšuvietišką tarmę ir kalbos intonaciją. Net tie broliai, kurie mokėsi Varšuvoje, nors ir puikiai mokėjo literatūrinę lenkų kalbą, namie išlaikė „lietuviškąją” intonaciją ir šaipėsi iš tų druskininkiečių, kurie bandė varšuvietišškai švebeldžiuoti. Kas be to, o mūsų namuose dažnas buvo posakis: „juk lietuviai esi”, arba: „gražus vyras — tikras lietuvis”. Vaikai iš tėvų buvo išmokę lietuviškų liaudies dainelių, ir visi mokėjo šiaip taip susikalbėti su lietuviais

Didysis Rexas, 1909

„Vytis. Prelude”, 1908-1909, tempera. Čiurlionis nupaisė istorinį Lietuvos Valstybės ženklą – karį su kardu ant žirgo skrendantį per pasaulį virš kalnų, miestų ir miškų, skelbiantį tautinį atgimimą, Lietuvos prisikėlimo idėją.

kaimiečiais”.

Po to dramatiško pokalbio „tėvas pasuko griežtai priešinga kryptimi. Į mūsų namus pradėjo ateidinėti lietuviški laikraščiai — *Viltis*, *Vilniaus žinios* ir Amerikos lietuvių laikraštis *Lietuva*, kurį siuntinėjo brolis Povilas, tuo pačiu metu, kaip ir mes, svetimoje šalyje pergyvenęs tautinį atgimimą. Nuo tada kiekviena lietuviška brolio atvežta knygutė suteikdavo tėvui didelio džiaugsmo”.

Lankydamas lietuviškus kaimus, tėvas neiškėsdavo nepriminęs, kad reikia laikytis savo gimtosios kalbos. Tos šnekos pasiekė naujai atkelto klebono Volejkos, didelio lenkininko, ausis ir sekančiais (1906) metais jis atleido ilgametį vargonininką iš pareigų. Nepagailėjo ir užgaulių žodžių sūnaus Kosto adresu. „Tėvas sunkiai pakėlė nuskriaustojo dalia... Kol dar buvo stipresnis, eidavo sekmadieniais į Ratnyčios bažnyčią (3 km nuo Druskininkų), nes ten pamaldos buvo laikomos lietuvių kalba. Be to, jį traukė bičiulystė su kunigu Bernotu, karštu patriotu, kuris dėjo didžiausias pastangas, kad jo parapijiečiai, aplinkinių kaimų valstiečiai, nepasiduotų lenkinimui”.

„Čiurlionis, kilme lietuvis”, Petrapilio parodoje

1906 metais, vėl rašo Povilui, „dailės mokykloje beveik nieko nedirbau, nepadaviau nė vienos kompozicijos, dėl ko labai sunerimo Stabrauskas”. Krzyżanowskis, nors buvo susitaikę, vėl baks-telejo: „Čiurlionis jau ilsisi ant laurų”. Kostą tai „juokino ir tiek, bet visai nepaskatino nutapyti nors vieną paveikslą. Taip ir praėjo metai”.

Aišku, tapybos nemetė, tik dar labiau tolo nuo mokyklos. Šalia tapybos komponavo

simfoninę poemą *Jūrą* ir, ją baigęs, dedikavo poniai Wolmanienei. Pasak brolio Stasio, sukūręs ir daugiau muzikinių dalykų — humoreskų, fugų, fugečių — visą stambią knygą, be to, parašęs „du kūrinius simfoniniam orkestrui, kurie, deja, 1915 metais, puolant vokiečiams Viekšnių miestelį, žuvo degančioje klebonijoje”.

Pavasariop dailės mokykla buvo pakviesta dalyvauti dvimetinėje dailės darbų parodoje Petrapilyje. Buvo atrinkti geresni mokinių darbai, tarp jų Čiurlionio *Audra* (6 pav.), *Tyla* ir *Pasaulio sutvėrimas* (11 pav.). Į parodos atidarymą išvyko pats Stabrauskas, petrapilinės akademijos absolventas, nūnai varšuvinės direktorius. Paroda buvo įrengta dailės akademijos patalpose ir atidaryta balandžio mėnesį.

Stabrauskas pristatė savo mokyklos darbus ir iškėlė Čiurlionį, kaip gambiausią mokinį, kurio kūryba pasižyminti dideliu savitumu ir turtingumu. Rusų meno kritika bei spauda taip pat skyrė išskirtinį dėmesį Čiurlioniui. Meno kritikas N. Breško-Breškovskis Biržos žiniose (*Birževyje vedomosti*, bal. 30) Čiurlionį pavadino „tyriausiu panteistu ir simbolinių vaizdų kūrėju, visa savo išmone tarnaujančiu gamtai, čia ramiai ir šviesiai besišypsančiai, čia vėl rūščiai, baudžiančiai, niūriai. O kelią į ateitį dailininkas skinąs nieko nepamėgdžiodamas”.

Kritikas plačiau sustojo ties *Pasaulio sutvėrimo* paveikslais, ir iš to, kaip juos apibūdino, daroma išvada, kad tai turėjo būti pirmasis *Tebūnie* ciklas. Pradžioje, gir-di, vien akla tamsa, kurioje kažkas ištiesė milžinišką šmėklišką ranką. „Tolesnė pastelė jau chaosas... Toliau, viršuje, pažymėtas dangus, tolimi krantai, vanduo. Nuo

jo paviršiaus kyla lengvi oro miestai, pasakų pilys. Ir visa tai iš keistų gėlių: lotosų, lelijų pavergiančių savo koloritu... Ore, vos įžiūrima iš kontūrų, numanoma didelė žmogaus galva — poeto, sveikinančio gimstantį grožį ir giedančio jam himną” Gana plačiai apie Čiurlionį rašė ir 5. *Peterburgskij listok* (1906, N 60).

Rusų sostinėje tuo metu buvojo B. Wolmanienė ir pastebėjo spaudoj šią Čiurlioniui palankią kritiką, kurioje buvo ryškiai pabrėžta „Čurlianis litovskago proizchoždenija” (Čiurlionis kilme lietuvis). Nupirko keletą *Birževyje vedomosti* egzempliorių ir pasiuntė Kosto tėvams į Druskininkus, o E. Morawskiui ir Markiewicziams į Varšuvą. „Geniukas, — rašo Kostas Povilui, — gavęs kritiką, atėjo pas mane ir, labai susirūpinęs, klausinėjo, ką nauja esu nutapęs, ir parodžiau eskizus Himno ciklui. Žiūrinėjo juos su tam tikru žinovo išdidumu ir pagaliau išsitraukė iš kišenės kritiką, paskui iš tos pačios kišenės butelį krupniko, ir pagrindinai aplaistėme tą reikalą... Markiewicziai buvo labai paveikti (gailuo-

legėms; kolegos stengėsi ne-reaguoti. Daugiausia ir širdingiausiai džiaugėsi Wolmanai, tai taip labai, jog nežinojau, kur dingti”. Wolmanienė tuoj nupirko parodoj buvusį paveikslą *Tyla* (Ramybė).

Vilniaus lietuviai gavo žinias pavėluotai, tik birželio pradžioj. Jas persiuntė iš Varšuvos *Vilniaus žinių* redakcijai mokytojas V. Palukaitis. Tai buvo petrapiliškių *Biržos žinių* numeris ir Spraulio — paties Palukaičio parašytas informacinis straipsnelis apie Čiurlionį — lietuvių dailininką. Redakcijos sekretorius Kazys Puida parodė tuos dalykus Petrui Rimšai, ir šis nustebo. Gyvenęs Varšuvoj ir ten mokėsis, jis girdėjo apie Čiurlionį muziką, o čia pasirodo esąs ir dailininkas, sudominęs netgi rusus Petrapilyje. Spraulio straipsnelis netrukus pasirodė *Vilniaus žiniose* (1906.VI.10) ir skaitytojai turbūt panašiai nustebo, kaip ir Rimša.

Visi tie atsiliepimai Kostą džiugino ir kartu stebino. „Juk aš nepasikeičiau, nė mano paveikslai nepasidarė geresni, o kai tik spauda išjudino žmones, vienaip ar kitaip nuteikė mano atžvilgiu. Tas faktas

pimus ir pianissimus. Buvę nuostabu, kad „choras tą jo reikalavimą, mano manymu neįvykdomą, išpildė: davė tokį pianissimo, kokiu dar niekad nebuvo dainavęs”. Čiurlionis pareikalavęs kito negalimo dalyko — išdainuoti be atsikvėpimo tą vietą, kur jungiasi du kupletai — *mūs žingsnius telydi ir tegul meilė Lietuvos...* Čia jau buvę sunkiau. Reikėjo kartoti keletą kartų, bet pagaliau ir tas jam pavyko.

„Tada man pasirodė, rašo Kelpša, kad juo daugiau iš choro reikalauji, juo tokį vedėją choristai daugiau gerbia, ir kad, griežtai reikaujant, visko galima pasiekti”.

Čiurlionis tikėjosi pasiekti gerą chorinį lygį, tik reikėjo laiko ir darbo. Šito, žinoma, nesuvokė Jonas Vileišis. Bet ir jis nebuvo kaltas. Tuo metu lietuvių „vakarai”, rengiami kaimuose ir miestuose, buvo nekokių lygio.

Argi tai lietuvių vakarai? — aplankęs jų keletą, kartą, 1908 metų rudenį, jis kalbėjo. — Pora trejetas lietuviškų dainelių, o viskas atsitiktina, pasigrobta. Man gėda dėl tos dainos *Jūs lietuvaits*. Lietuviškas tekstas, o melodija vogtinė. Juk Verdžio Rigoletto operos linksma dainelė *La donna e mobile* taip svetima lietuviškų žodžių turiniui.

Tais metais rašė jis *Vilniaus žiniose*:

Lietuvių muzikos vakaras — tai paprastas surankiotas mišinys visai svetimų veikalų, kartais visai menkos vertės, o tikros lietuvių muzikos tai vos keletas liaudies dainelių chorui dainuoti. Tokie muzikos vakarai Lietuvoje plačiai rengiami, ir ne vien Lietuvoje, bet Varšuvoje, Peterburge ir visur, kur tik lietuvių draugijos gyvuoja.

Čiurlionis norėjo sulaužyti šią „tradiciją” — ruošėsi koncertui, kuris įrodytų, jog ir su mėgėjais galima padaryti pakenčiamą lietuvišką programą.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis su sužadėtine Sofija Kymantaite Vilniuje 1907 m.

Mūsų credo – mūsų dainos

... Talentai... gimsta ir miršta. O dainų, naujų dainų, kurios kiltų stačiai iš prabočių dvasios... niekas jau negamina. Teisybė, yra naujų kompozicijų, kaip antai: *Miškas užia, Kur banguoja Nemunėlis*, bet tiek jose lietuviškumo, kiek katė išverkė ... Ir kuomet literatūra ir tapymas pradeda jau rodyti šiek tiek savotišką kultūrą, tai muzikoje nieko dar naujo neturime, o jeigu ir yra kas, tai geriau neprisiminti to. Bet nereikia nustoti vilties ... **Ir ateis laikas, kuomet mūsų kompozitoriai atidarys tą užburta viešpatiją ... ir tuomet visi geriau suprasime save, nes bus tai tikra lietuvių tautos muzika”.**

Čiurlionis kreipiasi pirmon eilėn į muzikus. „Neužmirškime tik, kokia atsakomybė guli ant mūsų. Esame pirmi lietuviai kompozitoriai, ir ateinančios kartos mūsų veikaluose ieškos

pavyzdžių. Esame tartum mazgas tarp liaudies dainų ir lietuvių muzikos ateityje. Nesižvalgykime ir nesistenkime patikti daugumai, nes dauguma visuomet mėgsta labiau kek-uok’ą negu simfoniją, o valsą negu sonatą. Mūsų credo — tai mūsų seniausios dainos ir mūsų ateities muzika”.

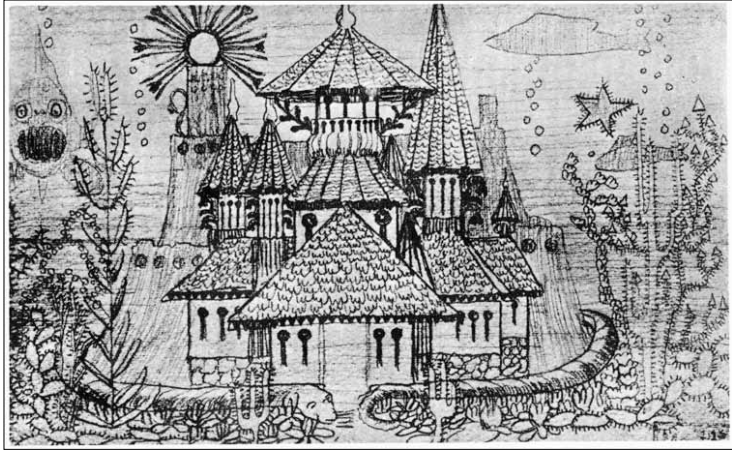
„Kartok, Čiurlioni...”

Gegužės 17-tą įvyko pirmasis *Dailės* draugijos vakaras. Programoje, be choro dainų, buvo du solistai: tenoras — Petrapilio konservatorijos studentas Kipras Petrauskas ir pianistas Čiurlionis. „Nepaprastas buvo vakaras didelių talentų pasirodymu. Abu visus pavergė. Kipro balso stiprumas, laisvumas aukštose gaidose, šilkinis piano švelnumas, na ir puiki išvaizda stačiai siutino besotę publiką... Čiurlionio skambinimas taip pat šiltai buvo sutiktas, ypatingai jo paties kompozicijos. Vaizdžiai kažkas tuomet išsitarė, esą rojalis po Čiurlionio pirštais ne skambėjo, bet giedote giedojo”. Choras giedojo Kosto kantatą *De profundis*.

Gegužės 23 dieną buvo *Aušros* sukakčių minėjimas, kuriame Sofija Kymantaitė vėl skaitė paskaitą, o Čiurlionio vyrų choras dainavo. „Puikus Čiurlionio vyrų choras, rašė G. Petkevičaitė, skambėjo kaip kokio milžiniško susivienijimo pranašavimas... Kartok, Čiurlioni, be nustojo tas dainas”.

Čiurlionio koncertai, ypač pastarieji du, atkreipė ir lenkiškosios Vilniaus visuomenės dėmesį. Čiurlionis pakėlęs

(Nukelta į 10 psl.)

Gintaro rūmai, Jūrატės operos dekoracijų eskizas, 1908

si, kad ten nebuvau). Pats Markiewiczzius (įsivaizduok) skaitė balsu, o visi sėdėjo ir klausėsi, o kai pabaigė skaityti, visi dar, sako, tebesėdėję ir tebesiklausę, — taip labai buvę pritrenkti. O kai vėliau užėjau pas juos, stengėsi neliešti kritikos reikalo, kaip neaiškaus ir erzinančio”.

Kostas nustebo, kad tą dalyką greit sužinojo ir Varšuvos lietuviai. „Lietuvių draugijoje kritika buvo sutikta labai širdingai. Labai džiaugtasi, o ypač dėl to, kad buvo aiškiai, kaip jautis atspausdinta „Čurlianis litovskago proizchoždenija” (Čiurlionis kilme lietuvis). Net pirštais lietė tą vietą ir, nors mano paveikslų nebuvo matę, su kritikos pagyrimu visiškai sutiko ir, visai nesistebėdami, laikė ją sava... Suruošė man vakarienę — labai puikūs tie mūsų lietuviai”.

O „mokykloje kritika daugiausia išpūdzio padarė ko-

ryškiai nušviečia žmones ir jų vertę”.

Vasarą buvo ketinęs vykti į Ispaniją arba Ameriką. Taip rašė Povilui. Bet greičiausiai tai buvo tik svajonė. Atsirado kita prieinamesnė galimybė išvykti į užsienį. Stabrauskas sugalvojo išvežti savo mokyklą į Austriją plain air studijų. Parinko vietą Silezijoje, netoli Ostravos miesto ir gavo visus leidimus išvykai, šis planas Kostui nebuvo labai trauklus, be to, save laikė lyg ir išsijungusiu iš mokyklos. Bet, „profesorių kalbinamas ir draugų prašomas”, sutiko vykti kartu.

Vilniaus kanklių choro vadovas

Tallat-Kelpša prisimena, kaip Kostas, prieš I dailės parodą, užėjo į choro repeticiją. Jie tada ruošėsi parodos atidarymui giedoti tautinę giesmę *Lietuva, tėvyne mūsų*. Kostas paprašė leisti jam pašlifuoti šią giesmę ir tuoj kibęs į ilgus atsikvė-

Auka, 1909

Karalių pasaka, 1909

(Atkelta iš 9 psl.)

Vilniuje chorinį ir koncertų lygį ir čia esąs jo didelis nuopelnas (*Kurjer Litewski* 1908, N 115).

**Jūratė –
jo nebaigtoji opera**

Tuo metu, kai Petrapilyje nebuvo nieko džiugaus — nei darbo, nei kūrybos, nei norimos savos parodos — štai lapkričio 19-tą gauna iš Sofijos *Jūratės* libretą.

„Žinai, man net galva sukasi iš laimės... Koks esu dėkingas, koks laimingas, koks išdidus... Negaliu minčių sukaupti — spindulingas chaosas, Jūratė, Tu, muzika, tūkstantis saulių, Tavo glamonės, jūra, chorai — visa tai jungiasi į vieną nuostabią simfoniją... Norėčiau pasiūsti Tau šiame laiške visas gražiausias mintis, kurios, kaip pabaidyti žuvėdrų pulkai, Jūratei pasirodžius, skraido sidabrinio rytmečio migloje viršum šviesiosios Baltijos. Norėčiau apsupti Tave gegužių, pilnu gėlių kvapo ir tylos... Norėčiau sudėti simfoniją iš bangų ošimo, iš šimtametės giorios dainelių ir bekraščio mano ilgesio. Norėčiau pakilti į aukščiausias viršūnes, neprieinamas

mirtingiesiems, ir iš gražiausių žvaigždžių nupinti vainiką Zosei — Žmonai mano”.

Staiga laiško poezija nutrūksta, nes užėjo Stasys Audiejus, atvykęs iš Vilniaus mokytis dainavimo Petrapilyje — pažįstamas, gal dalyvavęs chore, norįs Kosto patarimų.

Svečią išleidęs, Kostas skaitė *Jūratę* antrą ir trečią kartą, ir „kiekvieną kartą vis labiau (patiko) — ir pradžia, ir kombinacija su ‚fuga‘, ir viskas”.

„Taip esu perpildytas Tavo šios dienos laišku ir *Jūrate* visam gyvenimui — ir tiek jaučiu energijos ir tikėjimo savimi, kad įveiksiu uždavinį...”

Pradėjo pintis muzikiniai tonai bei variacijos, ir prašė Sofijos patarti, „ar turiu vengti joje liaudies melodijų, ar ne? Ar turiu skaitytis su techniskais sunkumais, ar ne? Nes kai pagalvoju, kad tie mūsiškiai tokie vargšai ir nieko neturi, tai man gaila, kad ir šis darbas juos aplenks, o juk Tu ir aš norime jiems ką nors duoti. Tu mane supranti, Zosele, kad nenoriu sau nusižengti, tik noriu susidaryti sunkesnį uždavinį. Noriu, kad tai galima būtų atlikti netgi Varšuvoje, o

laikui atėjus, ir Vilniuje, bet dar daug vandens nutekės ... Ar Tu jauti, kaip tai bus? Mes savoje operoje. Ak, dabar tik laiko ir ramybės darbui”.

„Noriu, kad įžanga į prologą, arba vadinamoji *Ouverture*, būtų tamsi, beveik niūri, keista ir fantastiška, kaip jūros gelmė. Galima net pavadinti jūros gelmė, ir turėtų būti (įžanga) atliekama tamsioje salėje. Antroje šios įžangos pusėje pakyla uždanga, bet yra tamsu ir beveik nieko nematyti. Palengva išryškėja šviesiausių aksesuarų kontūrai, pirmiausia didelės fantastinės jūros žvaigždės, keistų augalų, gintaro rūmų ir t.t. Viskas turi rasti palengva, šviesos kaskart daugiau — muzika seka šviesą ir tilsta. Prasideda lopšinės pobūdžio dainavimas: „šlama vilneliai” — kartojant tartum aidas Kastyčio dainavimas: „Myliu aš jūrą”, ir vėl lopšinė, o paskui Vandens Mergelių choras, kurį sumaniau taip: pradeda altai ir pasirodo, paskui antrieji sopranai ir taip pat pasirodo, o vėliau taip pat ir pirmieji sopranai. „Karalienei reik pranešti” yra tribalsės fugos tema, o temų įstojimai ir tuo pat metu (choro grupių) pasirodymai turėtų padaryti gerą įspūdį, ir atrodo, kad tai geras sumanymas.”

Rex sukūrimas

Buvo žadėjęs *Sojuzo* parodai padaryti kokius kelis gerus darbus. Pradėjo nuo *Rexo*. „Mama pasakojo man, — rašo duktė Danutė, — kaip buvo sukurtas *Rex*. Tėvas tapė jį 1909 m. sausio mėnesį, kai jie po jungtinių grįžo į Peterburgą. Iš pradžių jis buvo žalsvai melsvas. Tėvas dirbo, kaip paprastai, neatsitraukdamas, pavargo, savo darbu buvo nepatenkintas. Sykį įpuolęs į neviltingą ir net norėjęs jį sunaikinti. Tada mama ėmus prašyti, kad pailsėtų, ji net verkus, ir jis jos paklausęs ... Jie išėję pasivaikščioti. Mama pasakojus jam įvairius linksmus dalykus, visaip stengėsi pataisyti jo nuotaiką. Ir jai pavyko — po poros dienų poilsio Tėvas vėl atsistojo prie molberto, pertraukė paveikslą nauja šilta rausva spalva ir sausio pabaigoje darbą baigė”. Pati mama — Sofija Čiurlionienė, sudarant P. Galaunei Čiurlionio kūrinių sąrašą, prašė įrašyti prie *Rexo*, kad padarytas Petrapily 1909 m. sausio mėn. per tris savaites.

Dobužinskis teigia, kad didįjį savo *Rexą* Čiurlionis kūręs aname šviesiame kambaryje Malaja Materskaja gatvėje. „Aš šį kūrinių atsimenu ne visai baigtą ir galiu pasakyti, kad šis kūrinys, Al. Benua ir man patariant, buvo padarytas drobėje. Visi mes tuomet labai patarėm Čiurlioniui pabandyti kitokią

techniką ir padaryti monumentalinį kūrinių. Galbūt, kad *Rexas* buvo pradžia naujo, neįvykdyto paveikslų ciklo.

**Paskutinės jo ašaros ir
motinos rauda**

„Pavasariop, — rašo sesuo Jadvyga, — atėjo brolio Stasio laiškas, kuris mus sukrėtė: „Kastukas pasveiko!” Atsimenu, kaip tėvai, lyg vieno impulso pagauti, abu atsiklaupė ir abu verkė. Tai buvo dėkingumo ašaros. Po to sekė ir Kastuko trumpas atvirukas — „Vasarą praleisime Druskininkuose”.

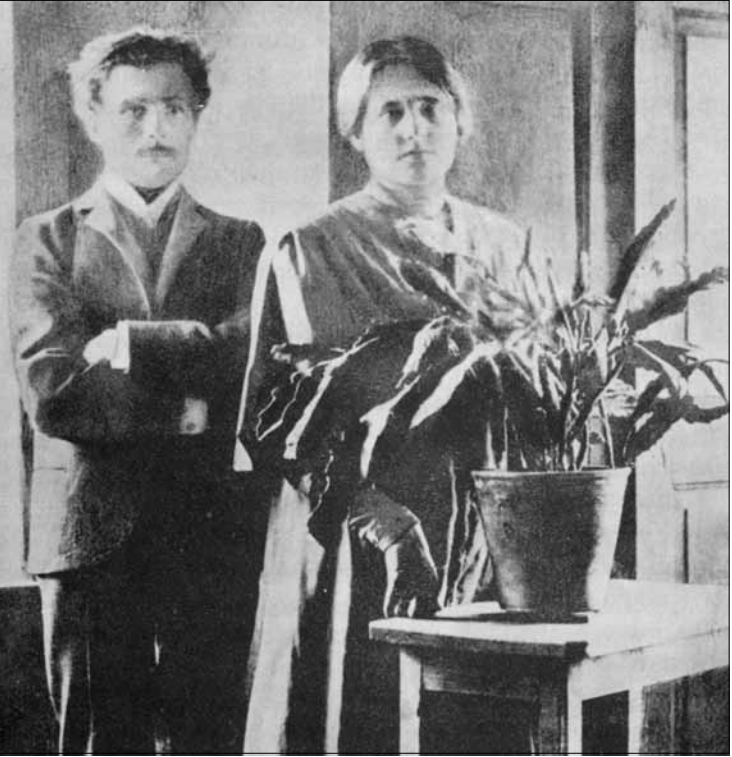
Ir kas atsitiko, kad po mėnesio jis buvo jau mirties patalė? Stasys rašė, kad „jis, niekieno nepastebėtas, išėjo pasivaikščioti ir, ilgai vaikščiojęs, peršalo”. „Balandžio mėn. 8 dieną (sen. stilium kovo 26) M. K. Čiurlionis nusilpo, — vėl rašo Stasys. — Atvažiavęs radau jį labai silpną, tačiau dar kalbėjo.

Norint suprasti jo kalbą, reikėjo prie jo prisiartinti. Sesutė

pasimirė kraujo išsiliejimu į smegenis”.

Lenkijoje, Grodzisko parapijos archyvuose, buvo rastos dar tokios papildomos žinios apie jo mirtį. 1911 metų kovo 29 (balandžio 11), antrą valandą po pusiaudienio atvykę Jozefas Gorskis ir Mečislovas Adamskis, abu tarnautojai Raudonajame Dvare gyvenantys, ir pareiškė, kad šių metų vakarykščią dieną, devintą valandą vakaro mirė Mikalojus-Konstantinas (dviejų vardų) Čiurlionis, trisdešimt septynerių (iš tikro 35, Y) amžiaus, gimęs nežinia kur, gyvenęs Raudonajame Dvare, sūnus Konstantino ir jo žmonos Adelės, gimusios Radmanaitės, paliko po savęs našlauti žmoną Sofiją. Liudininkai buvę beraščiai, tad kunigas, viską surašęs, jiems perskaitęs šį aktą ir pats vienas jį pasirašęs.

Pagal šį aktą, Kostas mirė ne balandžio 9-tą naujuoju

Sofija ir Konstantinas prieš jį išvežant į ligoninę 1910 m.

užklausė jo, gal pašaukti kunigą. M. K. Čiurlionis linktelėjo galvą. Atvykęs kunigas klausinėjo manęs apie jo gyvenimą ir prisiartinio prie jo ir ruošėsi suteikti jam paskutinį patepimą. M. K. Čiurlioniui dvi stambios ašaros nuriedėjo iš akių ir užsiliko ant skruostų. Kunigas suteikė paskutinį šv. aliejais patepimą, o ryškūs pavasario saulės spinduliai nušvietė jo išvargusį veidą ir nudžiovino paskutines ašaras. Vėlai po pietų M. K. Čiurlionis užmigo. Daktaro patiriamas, sugrįžau į Varšuvą, kad anksti iš ryto vėl galėčiau atvykti, bet jau 11 val. vakaro, 9 dieną, balandžio mėn. gavau telegramą, kad M. K. Čiurlionis mirė”.

Prieš mirtį dar spėjo atvykti žmona Sofija. Ji rašo: „Kovo gale gavau telegramą apie staigų pablogėjimą ir nuvykusi ten radau savo vyrą be sąmonės. Tai buvo smarkus plaučių uždegimas”. Galutinė mirties priežastis pagal žinią, gautą iš žmonos, buvo ši: „Staiga

stiliumi, kaip rašo Stasys, ir ne 11-tą, kaip prisimena sesuo Jadvyga, o balandžio 10-tą, vakare 9-tą valandą. Mirė išbuvęs sanatorijoje 14 ir pusę mėnesių.

Žinia žaibu perskriejo Lietuvą, „šios nelaimės visa Lietuva buvo pritrenkta”. Spaudoj pasipylė pranešimai, nekrologai, straipsniai, užuojautos žmonai ir tėvams, aukos Tautos namams arba Kosto muzikos kūriniams leisti. Lenkų, rusų, latvių, net Petrapilio ir Prūsų vokiškoji spauda gyvai reagavo į šią tragišką mirtį.

Kaune buvo tik ką pasibaigusi lietuviškoji paroda su 15 Čiurlionio paveikslų. Maskvoje buvo uždaryta pirmoji *Mir Iskusstva* paroda, kur buvo išstatyta šeši paveikslai (tarp jų *Vytis*, *Rojus*, *Aukuras*, *Pasaka*); atidaryta ir tos pačios draugijos paroda Petrapilyje su Vyčio preliudu. Pastarosios parodos komitetas,

(Nukelta į 11 psl.)

Žemaičių kapinės, 1909.

RENGINIŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 14 d., šeštadienį, 6:30 v.v. Algio Rukšėno novelės „Devil’s eye” pristatymas Šv. Kazimiero parapijos svetainėje. **Rengia Akademinis Skautų Sąjūdis.**

BIRŽELIO 12 d., sekmadienį – Baisiojo birželio minėjimas Šv. Kazimiero parapijos patalpose 2:00 val.p.p. Ekumeninės pamaldos bažnyčioje už Sovietų režimo žuvusius ir nukentėjusius lietuvius, latvius ir estus. Po pamaldų bus trumpas paminėjimas ir kavutė parapijos kavinėje. **Rengia Clevelando Baltiečių komitetas.**

(Atkelta iš 10 psl.)

gavęs žinią apie Čiurlionio mirtį, rašo Dobužinskis, įgaliojo N. Rorichą, A. Benua, O. Brazą ir mane pasiūsti į Vilnių ant Čiurlionio karsto vainiką, kiek atmenu su parašu apie netekimą genialaus dailininko, mūsų nario”. Benua tuo metu buvo išvykęs į Paryžių. Dobužinskis jam tuoj parašė laišką:

Mirė Čiurlionis. Jokių smulkmenų nežinau, gavau vien trumpą telegramą iš jo žmonos iš Vilniaus. Nusprendėme su Rorichu padėti Meno pasaulio vardininką, aš susisiečiau su giminėmis, ir mano tėvas pats nuvežė vainiką į kapus. Šiandien pat išsiunčiau telegramą jo vargšei našlei. Be mūsų — Roricho, Brazo ir mano parašų, pridėjau ir tavąjį, žinodamas, kaip tu jį vertinai.”

Balandžio 13 (kovo 31) Vilniaus geležinkelio stotyje, 10 valandą prieš pietus, sustojo traukinys su baltais kryžiais pažymėtu vagonu. Ties juo rikiavosi didokas lietuvių inteligentų būrelis su Kosto tėvais, žmona ir giminėmis. Kun. V. Jarulaitis čia pat apsirėngęs bažnytiniais rūbais. Karstas iš vagono buvo perkeltas į gedulingą vežimą, ir šis buvo apkrautas vainikais iš gyvų gėlių su plevėsuojančiais kaspinais. Procesija per miestą vyko į Rusų kapines ir sustojo prie kapinių koplyčios. Karstas skendo tarp žvakių ir gėlių per gedulingas Mišias, egzekvijas, paskutinį *Requiem*.

Prie duobės genčių ir tautiečių vardu prabilo jaudinamasis kun. Jarulaitis, paskui Dailės draugijos pirmininkas Zmuidzinavičius, pagaliau profesorius Ruszczycas savo ir kolegų vardu:

„Mes, kurie matėme jo talentą pražystant iš pat pirmųjų netikėtų apsireiškimų iki vėlesniųjų, kas metai laukiamų gausių jo dovanų, **atsisvei-**

kiname su žmogumi nesutepto grynumo, su draugu, turėjusiu prakilnius siekius, ir giliai palaikysime atmintyje tragiškai pertrauktą dainą... Yra vienas Čiurlionio paveikslas, mums gerai žinomas. Iš bundančios šviesos iškyla paukštis ir plačiu savo sparnų mostelėjimu aplenkia viršukalnius ir lekia tolimon. Tai Žinia. Tokia žinia nešinas atėjo Čiurlionis. Buvo pranašas naujos jaunosios dailės, kuriai davė savo atskirą žymę, o savo žemei ir savo tautiečiams skelbė bundančio juose pavasario grožį.

Po to senutė žilgalvė mama prabilo, dzūkų papročiu, savąja rauda. Baisus graudulys perbėgo visus.

Karstas buvo nuleistas duobėn, ir pasipylė ant jo saujelės smilčių ir pušų šakelės. Čia pat buvo užžertos žemės ir iškilo kapo kalnelis, o ant jo buvo įsmeigtas baltas medinis kryžius. Ant kryžmų pradėta kabinti vainikai: Dailės draugijos su įrašu „Dvasios galiūnui ir draugui”, prof. Ferdinando Ruszczyco, Rūtos draugijos „Dailės milžinui”, daugiatautės vilniečių dailininkų draugijos trim kalbom „Savo steigėjui Čiurlioniui”, petrapiliškio Mir Iskusstva — „Be laiko mirusiam Milžinui — brangiam M. K. Čiurlioniui”, lenkų jaunuomenės ratelio Wyzwolency vainikėlis ir puokštės žmonos — dukrelės bei tėvų — brolių — seserų vardu. Taip tas laidotuves aprašė Gab. Petkevičaitė *Lietuvos žiniose*. Ta pati jo gerbėja užbaigia:

„Niekieno tėvynėje nežinomas ir neglobiamas, klestėjo jo talentas. Atėjo jau gerokai subrendęs ir gausia ranka papylė brangias dovanas... *Vartai*, visuomet *vartai* Čiurlionio paveiksluose! Ir kalnai, ir nežinomo pasaulio aukštybės! Ar nežiūri jie šiandien į mus iš savo rėmų it be laiko suvytusio dailininko giliausias sielos pajautimas?”

NETEKOME DAR VIENO PASIŽYMĖJUSIO TAUTIEČIO

ČIKAGOJE ATISISVEIKINOME SU STASIU DŽIUGU

Šiomet kaip niekada šienauja giltinė ir iš gyvųjų tarpo pasiima senosios kartos mūsų veikėjus. Apie jos aukas dažnai aprašome plačiau spaudoje.

Šiandien norime atsisveikinti su čikagiečiams ir bendrai Amerikos ir Lietuvos lietuviams gerai pažįstamu tautiečiu Stasiu Džiugu – visuomenės veikėju, rašytoju, spaudos bendradarbiu. Jis amžinybėn iškeliavo 2011 m. kovo 26 d. ir buvo palaidotas kovo 31 d. po šv. Mišių Pal. Jurgio Matulaičio Lemonte koplyčioje Šv. Kazimiero kapinėse.

Velionis sulaukė garbingo amžiaus (gimė 1919 m. gruodžio 6 d. Raseinių apskrityje). Mokėsi Kaune ir jau nuo 1938 m. moksleivių spaudoje pradėjo spausdinti vaikiškus eilėraščius, rašinėlius. Taip pat bendravo su Lietuvos tautodailės institutu: surinko apie 4,000 liaudies pasakojimų, mįslių, dainų. Atėjus bolševikams, 1940-aisiais buvo suimtas, patalpintas į kalėjimą.

1944 m. pasitraukė į Vakarus, vėliau gyveno Hanau pabėgėlių stovykloje, ten kartu su kitais leido vaikų laikraštėlį „Gimtinės žiburėliai”. Kurį laiką studijavo literatūrą Frankfurto prie Maino universitete.

1949 m. atvykęs į Ameriką, 1957 m. La Salle universitete Philadelphijoje, PA baigė komercijos mokslus. Dirbo įvairius darbus. Išleido knygų vaikams, kai kurių iš jų išėjo kelios laidos. Bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje, darbovosi JAV ir PLB Lietuvių Bendruomenės veikloje, o taip pat ir Lietuvių fonde. 1974-1978 m. administravo „Pasaulio lietuvių” žurnalą.

1975-1990 m. buvo dienraščio „Draugas” reikalų ir spaustuvės vedėju. Priklausė korp. „Šatrija”, Lietuvių fronto bičiuliams, buvo centro valdybos nariu, Lietuvių rašytojų draugijos sekretoriumi.

Labai pasižymėjo knygų siuntimu į Lietuvą. Raseinių bibliotekoje įsteigtas jo vardo skyrius ir tą darbą jis dirbo daugelį metų, tam reikalui paaugojo nemažai laiko ir pinigų. Todėl a.a. S. Džiugas buvo gerbiamas Lietuvoje, kurią velionis labai mylėjo ir dėl jos aukojosi.

Velionis ir šeima gyveno Brighton ir Marquette

Parko apylinkėse, vėliau Oak Lawn, kur baigė savo ilgo ir prasmingo gyvenimo dienas. A. a. S.Džiugas paliko žmoną Sofiją (Jankaitytę), dukrą Juditą su vyru Michael ir kitus gimines Lietuvoje.

A. a. Stasys Džiugas buvo linksmo būdo, su kitais sugebantis bendrauti žmogus, tai turėjo nemažai draugų bei pažįstamų. Ir šių eilučių autorius turėjo gražią progą su velioniu dirbti Lietuvių fondo spaudos komisijoje ir ilgą laiką rašyti apie šią

„DIRVAI” AUKOJO

R.Dovydaitis, Dalton, PA200
LB Vakarų apygarda, LA, CA.. 75
A.Andrašūnas, Orland Pk., IL. 60
A.Pinsch, W. Hartford, NJ..... 50
P.Paulauskas, Chicago, IL.....45
Anonimas, Cleveland, OH 33
O.Adomavičius,
Centerville, MA.....25
I.Mickūnas, Centerville, MA.... 25
J.Gumbelevičius,
Vancouver, WA.....22
J.Jodwalis, Riverside, IL.....22
D.Eringis, Cashiers, NC 20
A.Muliolis, Euclid, OH.....20
R.Paskus, Darien, IL20
R.Gricius, Burbank, CA..... 10
M.Karaška, Fredericksburg, VA. 5
A.Raulinaitienė, Twinsburg OH 5

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

daug lietuviams pagelbėjusią organizaciją.

Velionio pasiges ne tik jo artimieji, bet ir gausūs draugai bei pažįstami. Nuoširdi mūsų užuojauta velionio šeimai bei artimiesiems.

Edvardas Šulaitis

**Ir kitą rytą sveikinsi tenai
Ir bus tau visos naktys nebebaissios
Ir skleisies tu, ir žiedas, amžinai
Po Viešpaties skliautais aukštaisiais**

Bernardas Brazdžionis

A.† A. IZOLDA ŠARKAITĖ ČERNIENĖ

Mylima žmona, mamytė, sesutė, bei teta po ilgos ligos mirė 2011 m. kovo mėn. 15 d. W. Bloomfield Twp. Michigan, sulaukusi 85 metų amžiaus.

Priklausė Lietuvos Bajorų Karališkajai Sąjungai, Lutheran Church of The Shepherd King parapijai, Lietuvos Dukterų draugijai, BALFUI ir Lietuvių Bendruomenei.

Giliai nuliūdę liko: vyras KĘSTUTIS ČERNIS, sūnus dr. VICTOR SAULIUS ČERNIS, dukra DIANA AUŠRA ČERNIS ir žentas ROGER WOHLMAN, sesutė NIJOLĖ ŠARKAITĖ RICE su šeima bei kiti giminės Kanadoj, JAV ir Lietuvoje.

Kovo 20 d. a.a. IZOLDA buvo pašarvota Harris laidotuvių namuose, kur po maldų viešą atsisveikinimą vedė laidotuvių direktorė Yolanda Zaparackienė.

Kovo 21 d. po šv. Mišių Dievo Apvaizdos bažnyčioje, velionės karstas ilga automobilių procesija buvo nulydėtas į Holy Sepulchre kapines, Southfield Michigan, kur laidojimo apeigas vedė pastorius Tim Hozerland.

Liūdinti Šeima

SPORTAS

LEISTA STARTUOTI
SU RUSIJOS VĖLIAVA

Rusijos šiuolaikinės penkiakovės federacija (RŠPF) gavo palaiminimą dėl D. Rimšaitės dalyvavimo tarptautinėse varžybose su šios šalies vėliava. Sporto naujienų agentūra „Ves Sport“ skelbia, kad Tarptautinė šiuolaikinės penkiakovės federacija (UIPM) suteikė 23-ųjų metų sportininkei teisę atstovauti Rusijai visose šio sezono UIPM varžybose: pasaulio taurės etapuose, Europos čempionate bei Maskvoje vykšančiose planetos pirmenybėse. „Ves Sport“ informaciją patvirtino RŠPF atstovas žiniasklaidai Konstantin Boicov. „Tai eilinė RŠPF prezidento Viačeslav Aminov politinė pergalė, – neslėpė K. Boicov. – Balandžio 8-ą dieną Donata Rimšaitė vyks į Italiją, kur 14–17 dienomis dalyvaus trečiajame pasaulio taurės etape Sasario mieste – pirmą kartą Rusijos rinktinės sudėtyje. Dabar vienintelis likęs klausimas – D. Rimšaitės dalyvavimas Londono olimpiadoje 2012-aisiais. V. Aminov derasi su Lietuvos olimpinio komiteto, tačiau kol kas leidimo nėra. Manau, kad po UIPM sprendimo mūsų galimybės auga. O svarbiausia – atsirado galimybė derėtis be žalos dabartinei D.

Rimšaitės karjerai.” **Džiaugsmo dėl šio sprendimo neslėpė ir penkiakovininkė.** „Labai džiaugiuosi, kad pagaliau gavau leidimą dalyvauti varžybose, nors ir po tokio ilgo laukimo. Tiesa pasakius, jaučiau didelę vidinę įtampą, nors RŠPF mane ir labai palaikė. Esu labai visiems dėkinga, ypač prezidentui V. Aminov”, – kalbėjo D. Rimšaitė. Šis UIPM sprendimas – naujas posūkis praėjusių metų pabaigoje prasidėjusioje D. Rimšaitės istorijoje. Vasario pradžioje UIPM nesuteikė teisės sportininkei ginti kitos šalies garbę, tuo metu paskelbusi, jog laiku negavo reikiamų dokumentų, patvirtinančių faktą, kad 23-ųjų lietuvių apsisprendė atstovauti Rusijai. **LTOK prezidentas Artūras Poviliūnas tuo metu interviu Rusijos žiniasklaidai dar kartą patvirtino, jog Lietuva nesuteiks teisės D. Rimšaitei Olimpinėse žaidynėse startuoti su Rusijos vėliava.** „Lietuva manęs nesuprastų – pagalvotų, kad mane nupirko”, – leidiniui „Sovetskij Sport” tąsyk sakė LTOK vadovas. Vasario mėnesį D. Rimšaitė ištekojo už Rusijos sportininko, taip pat penkiakovininko. **LRT**

Ž. BALČIŪNAITĖ
SKŪS TEISMUI

Lietuvos bėgikė Živilė Balčiūnaitė, kuriai skirta dvejų metų diskvalifikacija, ketina šį sprendimą apskusti Sporto arbitražo teismui. LLAF sprendimu, 32-ųjų metų maratonininkė privalės grąžinti pernai iškovoatą Europos čempionato aukso medalį. Sportininkės treneriui Romui Sausaičiui pareikštas griežtas papėikimas. Dėl diskvalifikacijos, kuri įsigalioja nuo sportininkės veiklos suspendavimo dienos – rugsėjo 6-osios, Ž. Balčiūnaitė negalės dalyvauti Londono olimpinėse žaidynėse. „Sprendimas priimtas nuštačius Tarptautinės lengvosios atletikos federacijos (IAAF) antidopingo taisyklių 32.2 straipsnio (draudžiamų medžiagų ar jų metabolitų ar markerių buvimas mėginyje ir draudžiamų medžiagų ar draudžiamo metodo naudojimas ar bandymas naudoti) pažeidimą. Atsakingai pareiškiu, kad niekada nevartojau draudžiamų preparatų ir visada bėgimo takelyje kovojau garbin-gai”, – pranešime žiniasklaidai teigia Ž. Balčiūnaitė. Pasak sportininkės, LLAF Drausmės komisija pasiūlė atlikti trečią mėginio likučių tyrimą neutralioje laboratorijoje, tačiau, pasitarusi su advokatais Ž. Balčiūnaitė tokio žingsnio atsisakė. IAAF pranešimą apie tyrimą dėl įtarimą sukėlusio Ž. Balčiūnaitės mėginio, paimto per Europos čempionatą Barselonoje (Ispanija), LLAF gavo praėjusių metų rugsėjo pradžioje. Atlikus tyrimus, paaiškėjo, kad testosterono ir epitestosterono santykis nuo normos buvo nukrypęs keturis kartus. **LRT**

MATULAIČIO SLAUGOS NAMAI
SUSILAUKĖ
AUKŠČIAUSIO ĮVERTINIMO

Matulaičio slaugos namai susilaukė aukščiausio įvertinimo. **US News & World Report** vasario mėnesį paskelbė 18 geriausių slaugos namų Amerikoje iš virš 15,500 veikiančių. Tame garbės sąrašė yra ir Matulaičio namai. Tai reiškia, kad sveikatos Medicare ir Medicaid inspekcijos rado juose visą laiką pilną skaičių slaugymo personalo ir aukščiausios kokybės patarnavimus per visus metus. Tai įvertinta 5 žvaigždėm - aukščiausiu atžymėjimu. Daug lietuvių yra girdėję, arba asmeniškai susipažinę su Matulaičio namais, kai jų šeimos nariams reikėjo slaugimo ar senatvėje globos. Tai Marijos Nekaltojo Prasidėjimo seserų pastatyti ir dar dabar vadovaujami ilgalaikio slaugymo, reabilitacijos ir hospice institucija Putnam, Connecticut. Čia visos paslaugos teikiamos jaukioje šeiminioje nuotaikoje, krikščioniškoje dvasioje, gražios gamtos aplinkoje. Ilgus metus šių namų administratore buvo sesuo Bernadeta, kuri dabar yra Direktorių taryboje ir koordinuoja pastoracinius patarnavimus. Per pastaruosius porą metų buvo atlikti dideli pastato atnaujinimo darbai: priestatas namo priekyje, nauji langai, vėsinimo sistemos pertvarkymas, prailgintas ir visai naujai įrengtas vienas pastato sparnas. Jame yra privatūs kambariai su visais patogumais ir privačiais dušais. 2010 m. birželio 26 dieną ši dalis buvo pašventinta ir pavadinta a.a. sesers Aloyzos Šaulytės vardu, kuri buvo ilgus metus Vienuolijos vadovė ir Matulaičio namų pradininkė. Galite susipažinti su šia slaugos įstaiga ar kreiptis šiuo adresu: Matulaitis Nursing Home, 10 Thurber Road, Putnam, CT 06260 Tel: 860-928-7976 www.matulaitisnh.org **V.R.M.**

Patria Imports
We Sell Koldunai
Gourmet Deli Meats & Breads
Imported Condiments & Foods
Wines, Beer & Waters
Candies, Gifts and More!
794 East 185th St. • 216-531-6720

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :
Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$250,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

P.S. TIRE Inc.
Complete Front End Service

216 481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts
Mufflers, Lube oil and Filter
Buy any 4 tires and receive a. P.S. Tire hat!

OPEN
Mon. – Fri.: 8 am to 6 pm 866 E. 200th St.
Sat.: 8 am to 4 pm Cleveland, OH 44119

JAKUBS AND SON
Laidojimo įstaiga

**William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt**

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą ilūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.